

CONCETTA LA MAZZA

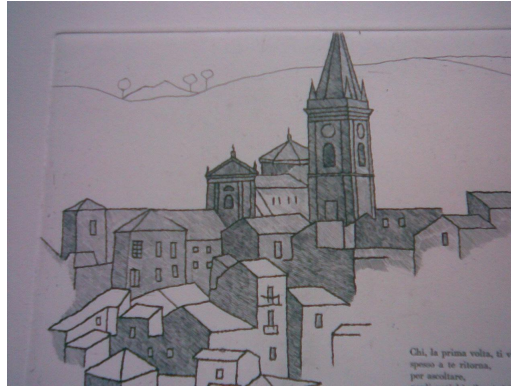
Caeruleo supra caelum

Biographia

Concetta La Mazza in Novara di Sicilia anno MCMXXXVI nata est, filia natu prima Dominici La Mazza et Teresa Correnti. Anno 1950, post gravem "infidiae" tempus materterae suae, parentibus Domodossola se coniunxit, ubi adhuc una cum viro suo Iosepho degit. Tres liberos habet: Armando, Luciano et Daniela. Nuper nimius cupido recordandi pueritiae Novarae in mentem irrepsit et hic ortus est huius intimae, personae commentarius, sed plenus anecdotis et indiciis ambitus illius aetatis: oppidum, rus, populus, habitus. traditiones illius territorii in obscuris annis altero bello mundano.

Prima vis scribendi

Parva Concetta patris committitur, et invitus in Castrangia degere cogitur in gurgustio longe ab oppido et sociis suis. Sic suam viam Crucis personalem in solitudine percurrit per duras annos belli inter famem, ignorantiam temporis, superstitiones et contumelias. Post bellum inevitabilis emigratio et natura difficilis initium a septentrione.

Haec omnia narrantur per oculos parvae, quae incrementa sui memoriae revisens et mira viriditate ac subtili ironiae filo nobis reddit delectationem legendi - postremo - insignem fabulam nostrae familiae communitatis; moveat nos penitus et quod ad unumquemque nostrum pertinet.

In hac brevi novella Concetta La Mazza, scriptura omnem regulam subvertit et ad sua origines redit, ab omni schismatis formali formali, impulsus arcani internae vitalitatis, fit furens fluvius qui omnia obruit, est animae imber torrentis.

De avunculorum Antonia et Michaelae figurae memorabiles sunt, sicut Novariensis imago tam magna manet, quam dura et dura involucra et suavis est.

Denique difficilis transitus ad adolescentiam cum irreparabilis fit, at parum Concetta fato tragico non tradit, ob fortitudinem suam et inexcusabilem spem in futuro, ob oculos suos qui ultra caelum aspicere potuerunt... caeruleum!

NINO BELVEDERE

"Iudicium coepit mihi. Probabiliter dies calidus erat, ineunte aestate MCMXXXVIII, duorum annorum eram et matertera mea ad colligunt me. In sacco linteo posuit subucula et duo paria pantiae, tum rerum omnium ignarus domum meam reliqui. Tam parvus eram ut non intellegerem viam Cruéis meam illo die incipere".

Caeruleo supra caelum

Caput I

Iam vetus inhabitatum ruina a araneis suffocata et a tineis corrosa est, sed iam olim Novariae oppidum sub magnifico castello in Messana montibus positum, in angiporto Engiae regionis prope domum erat. ad fontem. Ostium ostium apertum est in scalam internam quae ad primum tabulatum ducebat ubi erat cubiculum parvum cum assere ligneo: cubiculum erat. In cenaculum accessisti et erat coquina, si id diceres. In uno angulo erat tabula lapidea, in qua ignis accensus erat, et tripodem ferreum ad sustinendum pastae urnam. Oppositum pendens in muro piceo, trulla lignea, cribra duo, unum parvum et unum magnum, clibanum ad coquendum panem, ad latus dimidium

cista putrida, mensa duo furrizzi et sella vilica. Denique cella erat, cum podio angiportum imminens, ubi lectulus unus erat. Foramen illud erat regnum in quo avus eius, anno 1934 viduatus, vixit: lapis latrina cum operculo ligneo sub gradibus creatus erat. Cum nullae sint cloacae, haec ad mitigandam foetorem elatum est. Naturaliter domus aquarum et electricitatis cursus, commoditates quod etiam barones illis diebus non habebant. Prope erat porta lignea in qua trabes ductae in ligno gallinae insidebant.

In hoc angulo, ex hoc mundo, mater mea, quae fuit inconsutilis, una cum avo meo, duo fratres et soror, matrimonio iuncti fuerunt, et etiam in Novaria vivebant. Mater mea flava, tenuis, admodum fragilis in aedificio erat, liniamenta subtilissima habebat et quod in facie maxime conspicuum erat, candidum ut lac, oculi duo magni caerulei, fere semper territi et tristes. Fortassis repentina mors matris, cum esset viginti quattuor, causa fuerat fragilitatis corporis et moralis.

Paucis annis post obitum aviae meae, mater mea, ob interventum unius commatris, principi venuste occurrit. Pater meus e nobili familia Badiavecchia fuit, quae taberna cum tabaci taberna et supellectile cucurrit. Familia laboriosorum fuit, et pater meus homo omnibus rationibus pulcher, longus, obscurus, sui fiducia et strenuus. In vico longe ab oppido vixit: pedester, bono gressu, media hora pervenit. patris carbone traxit. Mater dinamica erat, mane Novariam ivit cum mulo ad emendum vasa quae in taberna suppleverat: tabacco, sale et esculente. Eleganter semper indutus est palliolum nigrum circum collum eius, etiam diurnum emit ut clientes certiores facerent. Sola taberna in vico ac salute in ea domo erat, quamquam octo ora ad vescendum non deerat.

Sera sub vesperum patronos temulentos et crumenam vino diluendo nitro ostentare juvabat. Cum filii parentum laborem non

semper possideant, pater sutoris commercium didicerat. Post aliquot menses, pater et mater, semel in matrimonio, pugnaverunt, ut in domo ad fontem Engiae regionis nidum suum facerent. Novem prorsus post menses in hunc mundum veni et iuxta sacram Australium consuetudinem ab avia mea Paterna Concetta nominatus sum. Quamquam tenera aetas obscura et macies cutis erat, semper clamabam. Grandpa, cum cunas non habuimus, tota die in ulnis me silicere coactus est, noctu in magno lecto cum tata et matre dormivi. Per omnes rationes valde deformis et intolerabilis fui. Paucis post mensibus, cum vix ruri laboraret, pater in Sardiniam ire constituit. Et cum in alteram insulam discessisset, matrem suam cum vagiente infantem et aliam creaturam calcitrantem in utero reliquit.

Soror mea Rosa nata erat cum viginti mensibus essem. Nomen avia materna. Dissimilis Concetta, Rosa - iterum secundum matrem meam - pulchra erat, colore albo et roseo, coma fusca, quae harmoniam faciem formabat, duobus oculis caeruleis pulchris ornabatur: flos eius nominis! Adeo ut mater mea ad fontem pergeret ut aquam cum Rosa in ulnis suis acciperet, amici eius quaesiverunt eam quomodo duas omnino diversas filias procreare posset. - Chista cà, Rusina, sì ch'ievi billicchia, ma l'otra... - Haec una, Rosina, est pulchra, sed altera. Interim in hac re anxius sum, ac si praesagitionem meam sentirem, quam, Deo gratias, etsi non renuntiate pertuli.

Ut reliquam fabulam narrem, primum te ad amitam meam Antoniam introducam, denique zì 'Ntuoia. Illa soror matris meae maior erat inter duos annos differentiae septemdecim. Illa brevis, crassaque femina, capillis sordidis super oculos cadentibus erat. Vultus eius neglectus maior quam erat fuit, et in spectu tantum humilitatis fuit. Viginti annos natus, tunc temporis nubilus, consobrinum suum nupsit, quae nuper ab opere rediit in cuniculo

Sempionis, viduae et trium annorum filio. Hic vir, avunculus meus Michele, zì Micheri, homo brevis fuit et exemplum plebeium Regis Victoris Emanuelis III videbatur, in villa quam habebat in vico oppidi, quae propemodum duorum metrorum latis gradibus valde nota erat.. Domus erat pulchra. In solo tabulato erat officina fabrilis cum magna meditullio vitiorum, duo cubicularia parietis ubi habebat scyphos, fossuras, tineas, gonges et augures, torno ad rotunditatem pedum tabularum, ad acuendum planas; scapulas, caminus lignorum cum aeno ad glutinum liquefactum, tabulae undique congestae, nonnullae serrae parieti affixae, quaedam felicia, ut ungulae, hircinis cornibus, turturis pellibus, denique ex iis locis; nunc solum ad rerum memoriam pertinent.

Gradus ligneus ad primam tabulam ducebatur, ubi duo cubicula erant cum tegulis ceramicis, luxus illis diebus, abaci a patruo meo, stibadium, mensam, et sellae quaedam cum raffia intextae, quasi funiculus vegetabilis. Ex podio imminente in medio Augusti platea, cum processio Assumptionis versus Abbatiam ascendit, fieri potuit manu coronatum Madonnae attingere caput. Rursum, ex secunda tabulato Roccam Salvatestam et e regione, per rimam domorum videre potuisti, admirari posses praeclaram campum montium, qui paulatim ultra caeruleum extenditur, donec ad mare pervenias; praesertim vernis diebus gelidis cum nulla caligo erat, Vulcanum in ora horizontis ac deinde Liparas, stromboli et ceteras insulas videre potuisti: spectaculum naturale, et postcardum multicolorum micans.

Gradus alius ascendit ad primam tabulam, ubi culina et cubiculum erant, primum admodum spatiosum et fornacem lignorum ardentium pro pane instructum, et calculus ferreus fuscus ad coquendum. Erat proculdubio pulchra domus, sine incommodo coquinae sine residuo cum exhauriendo ut chores familiares magis essentielles facerent. In diebus illis

commoditates aliquae adhuc incomprehensibiliae erant. Nam aqua e fonte publico in zinci phialam sublata est, ac deinde ad tabulam secundam defertur, ubi in magnam cottatam pelvim ad lavandum acetabula infundebatur. Cum nulla ex labello exhauriretur, aqua e lacu ad solum humi deducta et latrina demissa est. Mulieri laboriosa valde erat. Servilis et ignominiosa conditio, ad cuiuslibet humanae patientiae terminum, cenae culmen attigit, cum materterae Antoniae ob reverentiam mariti ex eadem lamina, qua cenarat, ederet, ac fortasse deas repeteret. Idem, sed huius rei certam memoriam non habeo.

Avunculus Michaeli tristis fuit et scurra, tam laborator quam stultus, pro corde malleolum sabuleum habuit. In eius oculis numquam vidi teneritudinem vel misericordiam erga alios. Amitam suam domi seduxit ut filium quaereret, parare cibum, esse servum suum et semper etiam dicere, Etiam, est. Maeniano etiam prospicere non potuit aliter molestum esset, cum singulis fere vesperis post laborem ad tabernam cum amicis potandi ivit.

domum vacillantem, sudore madentem et foetidum halitum, qui circum esse impossibile erat, veniret. Loco amita mea, per oleum in luce, expectavit eum usque ad multam noctem, nec comedebat. Cum pusillus rex rediit, saepe ne ad scalas quidem valebat, fatigatus, in pulverulenta se opificina deseruit, ibique per totam noctem ad sobrietatem mansit. Nihilo minus, matertera Antonia eum tunica obtexit et iuxta eum amanter sedit ut eum usque mane custodiret. Sic anni elapsi et, pro tanta devotione, ne adire quidem propinquos ad scaenas vitandas adire poterant. Ille, invidens, pusillus et protervus, ivit ut sibi emeret fila, cristas, tondet et alia, ne domo exiret. Cum ad caerimoniam nuptialem invitati sunt, patruus Michele domum non revertit usque ad extremum momentum, et matertera Antonia solus ire non potuit donec propinqui virum suum indagare curaverunt. Singulis

subinde sibi persuadere, alias in tempore venit, sed tunc, in media factione disparuit, et Matertera Antonia, destituta et indignata, domum rediit omnia mogia mogia. Subinde amaritudinem et tristitiam cumulabat, nulli erumpere nequiens quod solitaria esset, praeda fuit acerbis doloribus et dolore dentium, qui eam per totam septimanam excruciant.

Quodam die vicinus tam bonus et pius, vocavit zio Michele, et increpavit eum pro omni flagitio quam patiebatur uxorem suam: - Pudeat - clamat ad eum - talem mulierem pati debet... Antonia debet. aliquam aerem, non habes illam secernere domi, exeat, in moem ibit, propinquos ite, sicut omnes Christiani faciunt. Ante omnia ambulare debet, hoc modo hoc modo capitis abscedet. et parva domus admodum modesta cum coquina sub tecto et alia camera leviter humida quae in aestate cubiculo uti potest. In hac terra sunt plantae avellanae, ficus, tangerinae, mespilae, uvae, zizzolae, poma, pira, olivae, denique omnia bona.

Ut scis, post fratris mortem, amitam meam curare et non amplius ruris curam habere possum, sic eam vendere cogitavi. Cur non emis? Ita uxor tua recentem aerem respirare posset... Avunculus Michele initio dubitavit sed postea eam visendam ivit et etiam se eam emere persuasit. Brevi tempore stipulatus est res et res eius. Sic, Vittorio Emanuele III impersonator, magis magisque callidus et perfidus, proposuit Amitae Antoniae: - Disces carpere ficos et eas exsiccare. Cum lavaveris vestimenta tua, descendes ad flumen et aquam, quam debes bibere et coquere, fodiendo foveam in arena, ut eam purifices: et nos regredi potuimus ad habitandum in agris: ego operabor. faber lignarius pro familiis habitantibus in vicinis pagis Sancti Basilii, Vallancazza, Badiavecchia et Piano Vigna. Incommodum erit in hyeme cum aqua tumet flumen sed hoc impedimentum vincam. Tu vero ruri frui poteris. Demisso intuitu, iterum matertera

Antonia, ut imperatum est, fecit: - Cuomu tu voi, eu fazzu.

Caput II

Ineunte vere anno 1936, pauper et avunculus Micheri ad Castrangiam, in rure, prope rivum conscenderunt. In variis pagis Badiavecchiaae, San Basilio et Vallancazzae sermo divulgatus est quod utique praesto erat et homines eum ad opus vocabant. In diebus illis moris erat, etiam si hodie mirum videri possit, quod, cum opus fuerit ad mensam, fenestram, januam, vel armarium, vocaverunt fabrum et hospitatur in domo sua: fabricant fabricam et praebent. lignum necessarium. Avunculus Michele instrumenta attulit et in situ mansit donec opus perfectum est.

Et vocaverunt eum ut caederet lignum et reliquit eam duobus annis siccari. Tum truncus arboris murus insidebat. Faber serram desuper tenebat et adiutorem infra: "Serra serra mastro dascio che dume fagimmo a cascia" (Vidi o magnum dominum, quod cras faciemus cistam).

Arboris truncus murus insidebat. Ingens videbant mensas nacti, hisque fenestras, lectos, vestes struebant. Ad hoc officium faciendum, ascendit ad IIII et cum sarculo et ferro proficiscitur. Cum domum pervenisset, clientes ei lac cum cepa et pane recenti mulso obtulerunt. Meridie patella pasta et caseum. In crepusculo desiit operari et panem homemade dabant ei ut prima

solutione solveret antequam libellum die Dominico in Novara componeret.

Paucis annis peractis et filius eius Turillu creverat et primo intellexit se nihil in mundo destinasse, reliquam vitam ruri solitariam consumere. Didicerat commercium patris sui sed volebat speciale fieri et scrinium facere. persuadere curavit in urbem ut eum mitteret in qua facultas esset artis illius discendi. Catinam se contulit, et post biennium tirocinium optimus factus est, paratus ad illud officium faciendum, et, cum iam undeviginti iam putaret tempus venisse, ratus est ei ut familiam suam inciperet. Annos noverat filiam pastoris uxorem ducere constituit autem contra voluntatem Zi Micheri qui vellet filium suum uxorem ordinis sui uxorem ducere. In diebus illis, incredibile, et simile factum est: nam declamabat ad nuptias pastoris filia. Subito inter patrem et filium magna dissensio orta est, quae Turillu impulit ut a patre et noverca se definite abduceret. Cum nova familia patriam reliquit et Comum se contulit, ubi multum fortunae cum labore suo fecit.

Patruī liberos non habebant: itaque cum Turillu proficiscente, soli relictī sunt in bonum. Plurimum ab hac solitudine passus est matertera Antonia, quae totum diem cum avibus, muscis et culicibus circumstrepentibus, peregit. In illa spelunca rus, nulli facultas loquendi fuit. Tantum occasione praecipuarum feriarum, uti Nativitatis, Paschae vel Festi Madonnae Assuntae, medio Augusto medio, opportunitas fuit adeundi villam ad matrem meam visitandam. In una harum visitationum, conquesta diu de conditione sua, sorori proposuit: - Carissima Teresa, animadverti me duabus puellis, quas nimium laboras, committe, concetta mihi ut liberius eris. parvulo te devoveo. Ego eam rus ducam ubi mitior est aer et bonum faciet - Mater mea initio instabilis fuit, sed tunc, ut semper, data facile conditione, post instantiam sororis instantia

consensit.

Pro me iudicium incepit. Probabiliter dies calidus erat, ineunte aestate MCMXXXVIII, duorum annorum eram et matertera mea ad colligunt me. In sacco linteo posuit blouse duo paria panties et omnia ignara domum meam reliqui. Tam parvus eram ut non intellegerem viam Cruetis meam illo die incipere. Per mulam semitam ambulabamus, donec post semihoram aut fortasse plura in hoc loco solitario pervenimus cum non admodum blando nomine Castrangiae (Cassandrae) quasi infortunii praeco, denique nomen iam totum institutum est, si hoc tempore scire non potui. Initio maritus me excepit, amita me aliquando aliqua dulcia comparavit ad misericordiam meam conciliandam et cum me comitata est Novariam ut matrem meam visitaret, semper affirmavit me domum non ire sed satius erat cum ea adolescere. sola et ipsa mater esset. Nihil nisi parere potui.

Interim pater meus ex Sardinia rediit, hebdomadam tantum mansit, satis gravidam matri, et iterum reliquit. Fuimus anno MCMXXXIX et sequenti anno Antonietta nata est. Adhuc vage memini me Antoniam amitam meam Novariam cepisse ut matrem meam viderem et sororem meam primum vidi. Antonietta parvam domi manere volebam, sed amitam meam, magis ac magis in compos vitae meae, dura miles dixit mihi: - Turnemmu a casa, ti fazzu eu' na bella causitta - (Domum eamus; Ego te curabo pulchram dollam).

Cum ad gurgustium pervenimus, pannum "causitta" in brachiis meis cum pictis rubris oculis terribilem collocavit. terrebis. Tempus erat quod semper clamavi, quia volebam ad avum meum et matrem Novariam reverti, sed non fuit Zi Antonia persuadere: eius cor insanabile et surdum ad omnem querelam meam. Primis tribus annis multum temporis consumpsimus in villa rustica in Castrangia, ubi non erat anima vivens, raro tantum

in domibus sparsis vacationes vidimus.

Diebus dominicis ad villam venimus et ivi ad visitandum matrem meam, parvas sorores meas, et avi materni. Grandpa homo delicatus erat cum barba. trullas quas subinde secum portabat. Hieme me sub pallio suo duceret et me in plateam duceret ut aliqua dulcia emeret et vinum ad "Sciancadittam" super hospitale taberna gustaret. Sub vesperum castrangiam venimus.

Avunculus meus aliquot vespereas cum cohorte recitavit, ubi tubam egit, deinde desiit bibere in diversorio, et ad villam rediit hilariter. 500 metra a Castrangia vocare coepit "Concettina, ntoia...". Domi interim matertera vas fictile ad calefaciendum aquam in tripode paraverat. Mediante coquendo, cyathum aquae bullientis infudit, forte vinum disponens. In sartagine ferrea, matertera mea cepam cum lycopersicis ad pastam condiendam paravit. Ceba subcocta me vomuit. "Ede, alioquin cingulum ducam tibi et dabo tibi corpora."

In diebus illis exstitit mulier veneta obstetrix Sancti Basilii. Cum flumen hieme plenum esset, avunculus Michael in umero (ciancalea) emptionem in pharmacopolio Novara portavit. Domi subsistet et dicat "Antonia, palliolum suum ut frigus est". Misera amita nescio an Michaelem amatorem esse intellexerit.

quinque annos natus eram, ruri desolatus fui, nec cum quoquam locutus fueram sicut ferae; Pudet me omnium. Cum ivimus Novariam, abscondi me timui a populo. Hanc transformationem vicini intellexerunt, et ideo avunculis meis monuerunt ut me ad Donec ut mitteret. Feliciter a patruis convicti sunt. Mane itaque una matertera mea misit Michaelem avunculum meum ut emeret mihi biscoctum et misisset in calatho albo paleae paternae aviae quae mihi dederat. Cum biscocto ovum recens posuit. Comitatus est me ad kindergarten prope

villam abbatiam sitam. Cum monialis ianuam exciperet, clamare coepi. Timore correptus canistrum humi proieci, fractum ovum ubique solum ad sordidam ivi. Matertera mea me duriter affecit et me in domum tulit. Sic primus dies Donec etiam factus est meus ultimus.

Accidit, ex quo eram quattuor, ut avunculus meus diceret: "Concettina, Novariam peto, ut me aliquod carmieri (sedativum) capias pro capitis mei". Cucurri per mulam tramitem instar migale, transivi per agrum Grecum, aliquando substiti ad fontem sitim meam exstingui, et ad pharmacopolium du Surcittu perveni. Ille pharmacopola obstupefactus amicis suis nuntiavit brevi tempore ibam et reverti e Novaria instar fulguris. Annos quinque me Barcinonem ad longinquos propinquos tulerunt. Ibi primum vidi et audivi admirationem meam radiophoniam...! Accessimus etiam ad cellam, ut emeret pannum pisi-coloris. In auctionibus proposuit Vicarius: - Item capellum et chlamydem albam eme -. Tandem convicti sunt et puella venditaria duas liberas reliquias nitidis hyacinthinis et satin caeruleis nobis dedit. Sequenti die cepimus matri meae textilia quae paucis diebus fecit vestes. Dominico percepi sicut marchiones et barones Novariensis filias.

Hieme anno MCMXLI, in media bello, pater, opere suo in Sardinia confecto, cum amico suo fortunam in urbe septentrionali quaerere constituit et antiquum officium sutoris vivere suscipiens. Sensus erat in aere, quem mater mea patrem meum iungere cupiebat et eo turbatus sum, adeo ut quadam die sub lecto suo elapsus sum, et duo grana oryzae papillae cum scabie futurae observavi, quia matertera mea. numquam me laverunt. Violenter exui. Memini me vidisse sanguinem, quod me laesisset. Et induebatur carbasa camisia que erat necessaria die ac nocte, tunc erat vestis, et nemo notatus est.

Priusquam mater relinqueret domum aui ordine, pauper solus

relictus est. Cogitabat in illis diebus praerogativam dominorum in lucem electricam ponere. Antea "u lusu" pro petroleum adhibitum est. Patruus Michele perturbatus est: paucis post diebus rursus electrician vocavit et eum quoque lucem in domo sua instituere voluit, itaque cum ad villam accessi me quoque in gradibus ligneis praeruptis parum lucis haberem. Cum ad CULTUS (latrea), basically simplex foramen quod erat in solo post laboratorium suum, loculi semper erant reclinati iuxta, quod avunculus meus aedificavit ut paratus esset in casu petitionis.

Mane diei 1 mensis Martii anno 1942, satin caeruleis manicis caeruleis indutus, una cum avunculo meo et avo Tore, matrem meam et parvam sorores comitatus sum ad Piazzam di San Sebastiano per stationem, id est, per bus, quae eos ad stationem ferrivariam Vigliatore acciperet. Rosa soror eius 4 annorum ascendere noluit et avunculo suo persuadere dixit: - Si non ascenderis, eris ietto du pidti - (Dabo tibi duo pedit).

Ego maximus matertera mea adductus in Novaria non deserui et mansi. Nolite flere non potui. solatia quaesivi in avita lacertis. Ipse etiam solus remansit, et eo die mansi apud eum ut secum. Post dies circiter viginti prima littera a matre venit, narrans de successu itineris. Pater foveam diaetam cum aqua in domo et camino gasi invenisset, novitatem suam. Narrationem continuans, postridie eius adventus vocata est tonariam in domum ut ei tonsorem darent modum. In villa fere omnes feminae crinem tupe longam gerebant. In summa, mater mea primum laetata et contenta in vita sua. In fine fabulae me amitae meae commendavit. Ille certe dolorem meum in Castrangia non putabat.

Postridie quam discessimus, Matertera Antonia me in villam reduxit et viro suo dixit ut me librum primum gradum emeret ut me doceret quomodo scriberem et interesse posset secundo

gradu loco Kalendas Octobri. Me miserum: amplius ludere non potui, sed tempus meum scribendi baculos numerosque habebam. Ex Castrangia per singulas subinde transibat magister, redeuntem a San Basilio ubi docebat. Nomen ei Maria, filia ducis amitae sciebant. obtulit ei poculum aquae. Interea comentarium ei ostendi et blandiri mihi dedit. Sumpsit ex sacculo suo plumbum rubrum et "brava" scripsit. Quid mihi gaudium, quid laetitiae me videre laudari, quid inusitatum mihi. Melancholicus factus sum in dies magis, rogabam ut me avunculis et avunculis meis ducerem, sed matertera mea non oportuit dixit.

Timebat ne dicerem quomodo tractatus sum et alui. Cibus quidem non sufficebat parvae puellae, quae crescere et augeri oportebat: mane mihi dederunt panem durum cum aliquo caseo, meridiano acetaria lycopersicii et duarum olivarum. Vespere, cum ibi maritus eius esset, Matertera Antonia pastam aliquam cum improviso liquamine cum cepis crudis coxit. Et si non comedi, vapulando subieci. Ad vespertas variandas pastam et fabam vel quaedam mollia polenta coxit. Tantum in Nativitate, Novo Anni, Carnival et Pascha gallinam aut leporem occiderunt. Ianuario mense occiderunt porcum ex quo salami et axungiam fecerunt conditum, sed oportuit eas cum stillicidio absumere, alioquin toto anno non sufficerent. Singulis subinde dominicis diebus avunculus meus sordidum triplum emeret, quod modo cogitans, etiam nunc, me fastidire facit, seu intestina in ramo apii, stigliolae, quae tunc frixit. Omnes viles cibos erant, quia, secundum illos, non debes esse prodigus sicut avis tua, et dictitabant mihi: - Vides semper habere sartagine plenas tomacula et piscibus, comedunt et bibunt. Ab illis hominibus te abesse - dicebant -. Avunculi mei timuerunt ne alii propinqui me persuaderent efficere ut matrem et patrem in continenti iungeret. Tantum laborabant ut me odissent ut aliquando, cum obviam

habui, manus meas super oculos ponerem ne viderem.

Septembris venerat et habui ut probationes introitus secundae classis acciperent. Patru mei me ad villam receperunt, consuluerunt janitor observare me, cum magistro in secundo gradu et cum magistro examinis tabulam haberem. Munera ovorum ad procurationem meam omnes attulerunt. Curabitur numquam cum illis commercium habui, aliquot tabulas ligneas cum ampullas duos Seator. Fuerunt apud me aliae puellae quae examina remedia eorum capiebant. Solve me fecerunt additionem et subtractionem in tabella. Tam ampullae quam tabellae mihi prorsus novae erant. Sicut folium tremebam cum timore et verecundia, operationes solvere nesciebam, quia matertera Antonia me tantum numeros ab uno ad decem scribere docuerat. Tunc rogaverunt me ut sententiam scriberem, aliquantulum cogitationis in commentario, sed nesciebam quo inciperem. Quibus molestiis peractis, hostiarius me domum reduxit. Matertera eius interrogabat eam quomodo probatio abierat, et janitor respondit non bene perisse, sed ultimum iudicium cum magistris requievit.

Mire, eventus positivus fuit et ad secundam classem admissus sum: paratus eram ad scholam ire, sed quaestio praecinctoria orta est. Avunculus Michele hesternae die ad tabernam ierat et reliquias fabricae nigrae emit. Antonia matertera me aequabilem fecit intra diem. Plures pecuniae opus erat ut chartophylacium emeret. Avunculi mei pecuniam habuerunt, sed obsessionem habuerunt cum salute, ut ille, homo avarus, suspendit eam et fecit mihi brevissimum plywood cum tonda fenestra. Calamum quidem mihi non emerunt. Auunculus ejus fecit unum lignum tenue cum nib adnexo ad finem. Duo pugillares et plumbi eas reponere non potuerunt et vi emere debent. Die 1 mensis Octobris illius anni 1942, matertera mea me ad scholam

comitatus est. Primum ad podestam ierat ad petendum libellum quem schola ex schola requirebat quia extra genus eram. Praeceptor erat plenus humanitatis et benigne me excepit, sed timui fortasse quod pro dextro brachio Flexilis prosthesis ex casu accidit ut puer in officina patris sui pendit. Locus in primis subselliis mihi datus est. Socii mei novi, qui me anno ante non viderant, praesentia mea insidiabantur et inter se mussabantur: - Ma cù ievi haec causa est sicca-sicca? - (Quis est haec tenuis macer puella?). Valde perterritus sum et erubui, os meum aperire non potui, nec etiam ad interrogata, quae magister amanter me rogavit.

Puer ferus eram et non auderem petere exire ad pee, et me semel pede. Itaque cum amita domum veni, verberavit me quod vestem meam lavaret, utique postridie in tempore non siccaret. Idem accidit singulis diebus. Cum in medio diei invenit magister, misit me ad secretum, sed aliquando oblitus est et iterum feci. Socii me dissimulaverunt et vitaverunt quasi flagellatus sum, nec conabar etiam facere amicos mecum.

Se invicem cognoverunt, quod in villa convenerunt, cum prope horam ambulare ut ad domum ruri venirem, et ideo non habui occasionem cum illis amici fieri. Patruis solum dominicis diebus ad villam venerunt obviam amicis et paucas horas laetas cum eis in lagena vini expendunt. Sed frequentius domi manserunt amita ad faciendum opus mandatum viro suo. Ad sex annos ambulabam longa aspera mulae semita. Medio ibi destiti FLOS de violis cinctum foliis ut magistro offerret.

Veni ad scholam defatigati. Post meridiem ruri, cum obstrepente cicadarum stridore, sole urente, sine anima vivens semper occurrens, redirem.

In gurgustio illo me includo et solus relictus sum ut de me phantasma in illa non sereno atmosphaera cum amita mea, quae

erga me magis magisque severa erat. Avunculus, post laborem, semper fere ad tabernam adiit et domum multam de nocte semper ebrius est. Aliquando, solito plus temulentus, perdidit et domum non venit. Matertera autem eius et quidam vicini ibant eum quaerentes eum media nocte iuxta rivum ad lucem laternarum. Quem cum invenissent eum in terram corruisse, suaserunt ei ut domum rediret.

Interim nihil in schola boni facere potui. In fine primae quartae magister chartas relationum distribuit, deinde cum insigniis fascium et cum omnibus rebus insufficiens proh dolor: mea fama card fuit infima classis. Ad amitam meam hortandam ei dixi quod aliae chartae famae meae similes erant et amita paene escam sumpsit. Ita de die in diem me hortatus sum et in genere amicitias cum quibusdam condiscipulis facere volui. Volui ad eos accedere, sed a colloquiis me excluserunt, fortasse quia in oculis eorum eram paupercula.

Caput tertium - Ludi in arena

Annis in castris in solitudine absumptis, tempus numquam praeterierat quod, quod unum facere poterat, toto die avium cicadarum sonos audiebat, et aestate sonora cicadis cicada, cum atabulus per obliquum e mari irrepserat. amnis et vallem incendunt. Bestiae ruris amici mei erant. Ita exegi meum tempus daydreaming. Mundum meum feci principium a figuris, quae mihi apparebant in prospectu caeli vel inter ramos arborum: bestiae quae loquebantur, milites, quos in margine Roccae Salvatestae instruxit et cum meis magicis. vires decidi, metu extinctos aspiciebam. Tum Petram in draconem mutavi, qui repente se e monte abduxit, et alte volans terrorem in rura seminavit. Nubes mutavi, quae scaphas volans factae sunt et in caelo ambulavi cogitans ire ultra mare remotum, ubi me exspectaverunt mater mea et sorores meae. Cancri, qui e rivo aquae intumescebant, se transformare in animalia gigantea quae in rivo progressi plantas etiam extirpaverunt.

Ingratam aliquando Antoniae amitae faciem revocavi. Non me amavit, non me amavit et eam oderat: mater me sorori suae

mandaverat, sed etiam mihi promisit quod aliquando venturum esset me et acciperet: hoc est, quod ego saepe arbores ascendi; lustrabat prospectum, sperans videre eam venire in dorso equi albi cum patre meo. In vicinis pagis Sancti Basilii et Vallancazzae viri omnes discesserunt. Solae feminae, pueri et quidam senes manebant. Tacuerunt villas quae vix vitam attigerunt. Tempus desierat, et omnia mutanda esse credebant, diem unum, bello confecto, triumphalem ingressum in dispersas, mortuas, vilicas domos facturum. Vellem amicos habere, scire me non solum perditum, posse defendi, scire me ad hanc aut illam domum confugere posse. Nec mihi quidem fas est dicere, me sine familia esse, parentes meos longe in contraria parte maris, ultra immensam illam caeruleam, inter me et illos quasi mons altus et inexplicabilis. Coactus sum potius amita vivere, quae me abusi sunt. Cum de hoc cogitarem et viderem apparere,angebatur me voce illa dura, truculenta. Vocem clamare, clamant, insultare et praevaricare.

Etiam jumentum magna metuo. Tantum cum viro suo cristam deposuit et vocem vocis in totum convertens in balatum ovis mutabatur. Amita mea putabat parvam puellam non posse intelligere quid circa eam ageretur. Non solum omnia intellexi, sed etiam non tacui aut passivi. Constans pugna fuit. Infinita et exhausta luctatio. Omnino de tempore futuro cogitabam: senex et inops, iuvenis et fortis fui, sed tamen omnia non male tractavi, non pars naturae meae.

Aliquando ad fluvium accessi, ubi inveni homines qui ibant ad lavandum vestes, ad faciendum liscia, id est, laverunt pannos et stragula, primum omnia in cinere madefaciunt. Vel quando, post tonsuram, venerunt ad lavandum lanam ovium et in sole siccaverunt eam dealbare, et tunc utuntur ad strata lecti farciendi. Ii ad colligendas floccis residuas inter lapides littoris ibam, et cum

illis pannum posui pupa. Cum nescirem quid agerem, squillas in ripa fluvii lapides tollere coepi quaerens squillas, manu mea digitos supra caput adunci, ne digitis unguibus haererem.. Domum eas tuli, et vesperi, cum amitae meae accensi ignem torrere et comedi, mihi praecipuum cenae fuit. Aliquando pro cancris, statim ut lapis sublatus est, paulatim ranae perterritae sursum saliunt, verticali saltu, me metu saliunt. Putabam eos meos esse socios et interdum etiam dolebam quod eos solos in tenebris per totam noctem relinquerem. Cum vesperi domum redirem, magna voce ad avunculum Michaellem clamavit, adhibito echoo in valle facta. Aliquando aestate, cum familia de Scardino erat, quae in domo ultra vallem habitabat, eas visitabat. Cum Mimma minimus fratrum lusi.

Pippo cathedras et mensas s edificabat. Quam belle erat una paucis horis consumere. Mane vocaverunt me cum irent trans fluvium ut lac acciperent. Situlam implendam habebant, "Concettina" contenti erant videre eum emunxisse. Domina vaccarum, Micca a Cappellea misertus est et mihi dimidium vitreum obtulit. In domo amitae meae vidimus lac bis in anno, quando fecit buccellas et in Pascha, quando columbas pepererat colorato ovo. Cum lac coctum est, ad extremum percurritur. In cella villae cubile erat patruorum, si lectus dici posset, tabulae in duobus ferreis tristulae cum culcitra positae, cum unum saeta equina in Novara reliquisset. Habui in grabato dormire solum cum vetus militari stragulo, uncta et adunco. Cubiculum in cilicio ivi quod etiam interdum sine pantiis gestavi. Fieri non potest, ut frigus singulis noctibus sensi. Cum pluit, necesse fuit vasis colligendis aquam e tecto penetrantem disponere. Si opus est nocte MINGO, relinquere domum et prope gradum facere. Si nescirem, quod somniarem, et id facerem in culcitis stramentis, doliarum quoque acervum mane ducerem. Matertera etiam Antonia in

eadem tunica, quae interdium gerebat, obdormivit, cum avunculus Michael obdormivit sicut mater eius.

Sollemne caerimoniam dormientem fiebat: primum cubitum ibam, tum amita erat, deinde bracas avunculus exuit et maculoso strata carbasa. Tunica potius ampliora quam interdium gerebat, versus lectum ambulabat, lucerna kerosena super mensam contra parietem posita. Ego, qui maleficus erat, non usquam prospicere ac deflexisse simulavi: cum flammam exstinguere proiectam in pariete vidi, velut umbram Sinensem, stridore stridore silhouette. - O quam frigus! dixit, quod omne vinum bibisset ita eum excanduisse. Juxta lectum suum erant duo capita, i.e., duo cophini magnae cannae, in quibus custodiebant ficus aridas. Eos sordidis, unctis pannis obduxerunt, hisque mundis knicis patru sui erant. In cista prope lectulum meum servaverunt panem et chlamydem, quod caput meum circumvolvebant cum hieme ad scholam, interulam et amitam meam. Diebus dominicis tantum usus sum cum ad missam Novariae venimus. Patru mei dixerunt eos in agris non esse debere quod eos inaniter usos essemus.

Mense Ianuario porcum occiderunt. Quidam tomacula et salem adipis fecerunt. Pedes cocti in vase fictili immersi axungiae asservabantur. Solebant edi in Maio cum recentibus fabis latis quia antiquitus comedi non poterant. Cum esset Aprilis, quaesivi amitam meam aliquos, quia valde esuriebam et nesciebam quid comederem cum pane. Matertera mea clamare coepit me insanum esse. Olim e schola rediens, per mulam semitam Ofeliam cum sorore conveni. Amissa matre et cum patre e Gallia redierat.

Pallidiores erant super me, et misertus sum eorum, et dixi illis: intra ubi habito, hac hora matertera mea exit aquam questus, in furno est olla cum cibo, sume, pasce te, sed indue. nemini

quidquam dicere.- Illi mihi gratias egerunt, ac fame adacti consilium meum secuti sunt incunctanter. Mense Maio, cum patru mei fabam coxissent, iverunt ad pedes suillae, et invenerunt solum ollam cum axungia: putabant me esse naturaliter, saevierunt contra me per multos dies, ut me redderent. Tunc ego valde superbus sensi, quod primum iucundum sensum habuerim magno proelio contra cupiditatem. Ob inopiam valetudinis curandae, inconcussa tota domo regnabat pulices. In nocte fodiebant collum meum, et unxit me matertera mea oleo olivarum, per singulas noctes, ut prohiberem pulicum meum a sugendo sanguinem meum. Mane meum collum pictum vidi. Ut amita mea, pediculos quoque habui, comas lavare non solebam. Alia vero, matertera mea fecit cincinnos in crinibus meis, et ut ponerem eam in aqua et saccharo perfudit.

Condiscipuli autem mei semper mundi fuerunt. Ne pauperrimus quidem illorum tam sordidus fuit quam me. Magister etiam operam de exclusionem contulit, me ab omnibus in ordine postico abiecturus. Corpus meum foedum erat ineffabiliter. Abluunt me in flumine semel in anno, occasione festivitatis Ferragosto, maxime in oppido. Semel cum de matre mea cogitarem, annorum circiter septem fui, in foculum caldarium incidi. Dextram manum arsi, et amita me medicum non cepit, sed herbis me quotidie tractavit. Habui duas bullas similes duobus columbis ovis, in dolore clamavi, sed nunquam movebatur. Vidi quasi a muribus edebatur.

Miraculum sanavi post duos menses et signum adhuc servavi. Per tempus scholae, cum essem in macello die quadam, puella quae descendebat, quaesivit a me, an cum ea ire vellem ad lectionem catechismi cum Signorina Vincenzina. Nesciebam quid esset, quod matertera mea tantum me missas occasione maximarum feriarum, non intellexi quid vellet ad ecclesiam ire. E

regione nostra domus sacerdos habitabat, Pater Buemi, sed paucissimis temporibus ei occurrit et eum invitus intuens. Matertera mea mihi ad nauseam dictitabat: 'Si loqueris cum illo sacerdote, linguam tuam excidet.' Nihilominus rogavi et ex inopinato impetravit ut catechismum lectiones acciperet. Statim me in eo ambitu esse securum inveni. Puella mihi libellum et commentariolum dedit. Gaudium ingens percepi auditum de Iesu: quodam die mihi dixit se praeparaturum ad Primam Communionem. de qua domi loquutus sum, et dixerunt mihi adhuc essem minor; respondi mentiens quod omnes puellas in coetu id facerent. Rea ipsa iam confirmata sunt, puella et ego consensi et diem constituo cum sacerdote Sancti Nicolai: die Corporis Christi.

Quaestio de veste alba orta est, sed aliquis amitam certiore fecit moniales conduxisse. Venit expectata dies: mane me comitata ieiunans ecclesia. Alias puellas assumpsit quod nunquam inceptum fuerat ut cum domina catechismo continuaretur. Solus me esse cognoscens, me convicia fecit: - Mendax, rude -. Etiam magister meus fuit in missa illa mane cum aliis hominibus. Quaedam mulieres aderant sedata. Sacerdos venit et apprehendens me per manum, me ad sacristiam pro confessione assumpsit. Pulchra verba locutus est mihi, quae nunquam antea audieram. Sensi amo volitare ad Caelum, et dixi mecum: Non est verum quod sacerdotes excindunt linguas, imo sciunt intelligere dolorem parvae -. Si possem, eum gaudio amplexari et osculor.

fecit me recitare quinque Ave Marias in poenitentia et ad sedem meam redii. Confestim matertera mea quaesivit a me quid sacerdoti nunciasset tam diu ibi morari, et ego: - puella docuit me secretam esse confessionem. - Imo, at tu mihi primum narras - institit harpyas. Nullo modo. Missa facta, Communio, et, cum abii,

cogebant me osculari manum patru mei et dicere: - Quaeso, benedic mihi -. Avo meo coepi, eadem semper sententia, deinde propinquis omnibus circumivi. Matertera Caietana mihi libellum dedit. Esurivi, sed nemo mihi cibum obtulit. Solet, post peractis, consuetum erat vectem ire ut granita cum tortulas acciperet, sed a mania servati sunt comprehensi: meridie patinam pastam edimus, et post meridiem ad pretium venimus quod propinqui suggesserant misso photographica mom.

Secundam classem perfecissem, ac demissioribus gradibus transissem. Eo anno tota aestate ruri manere debebas. Obieci: - Saltem diebus dominicis debeo ad missam ire et videre avum meum qui solus est -. Vir erat valde bonus, suspiriis laborans. Filia eius partim negligentia, partim quod a marito, qui proximis, propinquis, cognatis socerisque semper iratus erat, neglexit.

Accepi lauandi lavandum et clam attuli ad amitam a Micherillo aliter molestum esset. ne patris quidem amorem sentiebat: una die semianimis sororis suae castrando venit nuntians eum mortuum esse. "Si non relinquis, ego tibi caucos ad curonem

(calcitre tuum ludibrium)" dixit ei.

Cum pars in villa facta est, membra cohortis musicae "pezzo duro" oblatae sunt, cremor glacies dictae propter singularem constantiam. Avunculus Michele, numquam intellexit utrum propter hoc nollet vel quod ad insolitam liberalitatis gestum deiectus est, me videns, vocavit me: "Concettina, veni et cremorem glaciem sume". Et ideo occasionem cepi illis raro aliquo bono fruendi.

Dr. Cosentino di Baceno dudum commonuit me singillatim deperditae in memoria mea. Cohors dum per vias oppidi ludebat, haedi pompam iungere conabantur. Sed ut praesentiam eorum iustificaret, necesse fuit ut "scire" componentem. Ut probaret eum in sinum iaccam manum tenebat. Hoc modo secutus sum avunculum meum Michaellem, cum Gianni Cosentino, filius ludi magistri et pupilli, manum in auctoris sinum continuit.

In medio bello nonnullae bombae in Novara cadere coeperunt. Fugerunt omnes et noti aliquot nobiscum in castrantiam confugerunt. Convivium enim mihi erat, quia cum possem esse. A subinde sibilus shrapnel audire potuisti. Etiam nuntius tragicus pervenit filii domini Orlandi tabernam pistorii a bombo discerptam. Mater Domodossola, quarto gravida, sola cum Rosa et Antonietta relicta est. Pater meus in Siciliam revocatus erat bersagliere. Paucis post mensibus post excessum eius comperit matrem suam virginem nomine Emma peperisse et se posse domum reverti, cum quattuor liberis liberandae crederetur.

Infeliciter, cum Domodossola venit, admirationem amarum invenit: Emma post XII dies mortuus est. Biduo post redire ad frontem habuit. Paucis post mensibus - tempus erat incertae et instabilitatis sequentis VIII Septembris - militiam effugere curavit

et Novariam rediit exspectans bellum ad finiendum cum matre. parvam tabernam sutoris aperuit. Cotidie veni ad videndum eum. Fugax sed astutus aetati meae, hoc agnovi papam dormiturum cum nupta sed cum viro militari. Olim in clivo Piazza Bertolami magistratum capsulam ingressus sum. Persona altera porta cum Tato confabulabatur. Inclinaui cum indice et medio digito oculos patris effodere monstravi, qui matrem fallebat. Vicinus me retinere curo, dum pater risu mihi dixit "Mens negotium tuum". In MCMXLIV puer natus est brunneis, crispus ei similis.

In Badiavecchia avus paternus cum cancro ventriculi aegrotavit. Permissum amita ut viderem illum. Saepe ex Castrangia descendi et per flumen ambulabam. Memini in lecto, Serene. Avia adhuc in tabernam occupatus erat et in ea modicum tempus consumere potuit. Ramum olivae in manu posuit ut muscas fugaret, sed ingravescebat nec amplius vires habuit et fugavi eas. Die 2 Novembris 1944 annos natus 66 in Caelum volavit. Pater adhuc in Sicilia erat. funus etiam patruī prosecuti sunt.

Singulas litteras a matre accepi interdum. Pater meus in Domodossola rediit et anno 1946 frater meus Giuseppe natus est.

Caput quartum - Oleum, aranearum et oculi mali

Bellum toto orbe saeviente, communicationes difficiles erant, nec umquam a Mom iterum audivimus. Feliciter, pater meus in Siciliam revocatus ad manus Bersaglieri et cum paucis diebus libertatem ad me venit. Propter bellum multi in agris erant. Expediti homines per quindenam solent manere, sed tunc oppidum in periculo bombingarum et ruri per totum annum manere maluerunt.

Omnino tunc confugiebam ad illos homines. Familia erat cum quattuor pueris qui semper in bono animo erant, quamvis inopia cibi. Avunculorum vidi avaritiam possidentium tot ficus aridas, et nulli homini dedit: arripiens manus meas bonas et abscondite eas adduxit ad eum. Quidam siliquas mihi dederunt ad prandium, pro eis servavi. Etiam panis durus: frustum, quod amitae meae in sinu meo posuit antequam ad scholam eam communicavi cum pueris illis et in reditu dederunt mihi paucas schedas quae scribebant, fecerunt me ludere in adductius et unus ex eis nugas aedificavit. sellas et thalamos thalamos, quas mihi parvasque sorori destinat, dum thalamos maior soror pannus habet.

Contigit aliquando quod descendi ad flumen, ubi mulieres de

vicinia iverunt ad lavandum cineres suas, et steterunt et mirati sunt de igne accenso ad calefaciendum aquam in vase duobus magnis lapidibus sustentatam. Numquam ego amita mea hasce operationes vidi. Vix umquam lavatur aut ad flumen ivit, cum nemo circumesset ne quis pinguissimam et sordidam vestem ostentaret.

Alias autem observavi mulieres, quae biduo vel triduo straverunt sindone intexta lapidibus domi. madefaciunt et siccant sub torrida sole, donec in albedinem vertatur. Matertera mea me domi semper vocavit, sed me audire non simulavi. In bello, nurus etiam ex Taurino cum puella reversa est. Ob reverentiam Salvatoris, privigni sui, tractata est ut regina. Per id tempus morati sunt in villa et matertera emisit saponem unguentariam, linthea linthea, patella sicciora, mantile et mantile ad impressionem faciendam. Ego autem tamquam ancilla tractata sum, missus sum ad excipiendum vagos et hauriendum aquam de fonte, quia ignominiosum erat hospitem missum.

Nativitas Domini venit et, secundum morem septentrionalem, mane sponsa et sponsus invenerunt donum pulcherrimum a Puero Iesu filiae suae: pulchram ollas et scutellas pro pupa posuit. Gaudebam equidem, sed simul ardebam ira, cum nunquam ea accidissent mihi. Questus sum debilior et infirmior. Uvae erant, sed vae illis ad comedendum; Unum furtum a vicinis tantum comedere potuisti. Avellanas coactas, sed eas vendere. clanculum edi sicut sciuri in silvis. Patruus mei lac tantum in Natale et Pascha emerunt ad buccellas faciendas, et summa cum cochleari cochleari. Matertera mea raro me fecit in apricum latus. Saepius speravi mihi illud frigefacere: 'Abiciamus hoc sic, cum aliquos habemus et gallinam transit (iuvenis erat a Messana, qui ova colligens circumibat villam, praetereuntes recentes) vendimus. ea pecunia. ova duobus mensibus collegit ac deinde

ea vendidit.

Qui ex Messana ova emerunt, probabiliter se pullum tenentem invenerunt. Ficus sorbere, paucis edi, reliquae in sole siccatae, ut hiemis venderent aut servarent. Mense Octobri pulchrae castaneae vesperi habitae sunt. Quod si pauca extracta superfuerunt, avunculus meus in mensa in parva cella reliquit eas (non in patina, sed in matta oleo destillante lucerna) et mane, cum surrexisset per quatuor ad. ibo ad laborem, ille me excitavit et castaneas mihi tradens dixit: "Prandium habes". et obedivi et comedi eos de fame, sed gustaverunt oleum et non dederunt mihi dolorem stomachi. Avunculus circum iactabat: - neptim meam amo, etiam castaneas parabo cum sera nocte est -. Profecto avunculus meus in suos oculos oderat. Aliquando flavi erant, cum indignatus igneus rubicunda erat; parva et profunda sicut angusta foramina, unde odium exit. Interea dysenteria et vermibus triumphavit. Matertera mea teaspoon petrolei singulis nunc mihi dedit. Hoc vermes arcet, mussat se persuadere. O luridì sentu, o martis sentu, o mercuridì sentu, o giuvidì sentu, o vinardi sentu, o sabutu sentu, matteia du jurnu di Pasqua u viermu sturdudu a tierra casca.-

(Vermem crassum occidi cum paganus essem et nunc Christianum occido. Feria secunda, feria tertia, quarta feria; stupens vermis in terram cadit).

Nescio quomodo superesse potui.

Hic aperimus parenthesin.

Post multos annos dolor stomachus me adprehendit. Ibam pro x-radiis cum machinis ad magnitudinem cubiculi. Quidam papillam albam dederunt mihi, ut viderem si quid ulceris esset. Infeliciter non poterat videre aliquid. Radiologus dixit gastritis

esse et mihi nonnullas lenimenta doloris dedit. Hoc inveni ubi non possum aquae cochleari. Quinquaginta fere. Paolo, amicus Armando di Piacenza, proposuit me ad specialem recipiendum. Is quoque ad D. Mazzeum venit. Gastroscopia instrumenti fauces praeterire non poterat. "Nescio quomodo hanc mulierem salvare" medicus dixit, "clusus est pylorus." Omnes homines qui gastroscopiam faciebant, e cella suis cruribus ambulaverunt. Me in lecto cum iv. Medicus mihi duos menses remedium validum praescripsit. Cum redii instrumentum adhuc non perambulabat. Aliud remedium etiam tribus mensibus vehementius.

Quinque menses post primam visitationem instrumenti pylorum erumpere coeperunt. "Miraculum!" dictus Doctor Mazzeus. Tuba remota, multas quaestiones a me quaesivit ut intelligerem an esset aliquid congenitum vel causatum. Clamavi incepti: "Fortasse petroleum illud Zizì mihi dare solebat singulis interdum vermibus". Medicus manus in capillum suum posuit: "Ole? et tu adhuc vivis!". Prosequentes curationes singulas subinde iteravi gastroscopiam.

D. Mazzeo gratias, qui vitam meam servavit, iam post multos annos cibo aliquo continenti medicina uti possum.

Cum quidam eam vocaret de podio, matertera caput custodire. Tum illi suaserunt ut ieiunus vitream ferream vitream sumeret. Illa viro suo eam emere persuasit et mane mihi quoque vitrum dedit.

In ea autem domo etiam superstitio regnabat. Avunculus semper e vino deglutivit capitis dolorem, sed ei causa invido. Uxor eius oratum habuit: sumpsit bractea aquae, quae salem et guttam olei effudit, ac deinde a prichentu capitis coepit: - Oglu biridittu, oglu santissimu, trasi ta sta casa e scaccia stu marocchiu, oglu biriditto. exi et abi mammucca hanc... (Benedictum oleum, oleum sanctum, intra domum istam et abice

oculum malum hoc, benedictum oleum, conforta te et repelle diabolum hunc...).

Haec benedicti olei macula quasi dilatata, ut opinio eorum fert, oculus malus. Paulo post aqua in quattuor angulis cubiculi sparsa et capitis eius discessit.

Ad vulnera sanandum, araneorum oleo associabantur, et carni frustum ut ius faceret. Dixerunt infallibilem illam horrificam mixturam. Mane vitreum aquae cum Magnesia mihi dederunt. Postmodum horrore omnia in frigus exire habui ut me liberarem. Cum convalui, miserunt me ad mulierem, quae magicas artes canebat: filo me mensurabat a capite usque ad pedes, et eadem mensura brachia mea horizontalia. Si nummum abesset, mortem ei anni avertisse.

Etsi patrum suo modo fidem Deo habebant in Sanctis, in Madonna. Singulis annis Kalendis Septembribus ad Tindari pedes pervenerunt, ad Sanctuarium Madonna nigrum quadraginta circiter chiliometrorum ab oppido dicatum. Ab quinquennium habui ad illam poenitentiam agendam.

Occasione peregrinationum ad Sanctuarium Tindari pridie, matertera pileos (soccas) fecit pannos. Avunculus diligenter venatum perrexit et leporem ferocem vel duos coquendo domum intulit. Ad bonam impressionem, aunt etiam aubergines saginati parati. Respexit in speculo et vultum panno tersit. Eo tempore cantus "Dove sta zazà, mea pulchritudo" vigeat, ex quo in consuetudinem vocandi "zizi" veni.

Profecti sumus ut Tindari circa undecimam vesperi ad prima luce perveniamus. Defessus et fatigatus propter meam fragilitatem, quaesivi pluries aquam dulcem, sed non emerunt a praeseptibus sicut ceteri homines lassi; ad unicum fontem situm prope ecclesiam, unde aqua calida est, eminuerunt. fluxerunt nec placare calorem. Iuxta traditionem emerunt cicer, alligas et

cannellinam fabam, deinde ad missam, oraverunt Madinuzza, et in exitum obviaverunt vicani et cognati mei. In meridie sub olivis circumpositis ivimus comedendi. Nimis malus eram tam defessus, etenim die illo semper erant fercula appetentia, ut ante amicos bene moverem. Prandium in clibano leporis sylvestris comprehendit coctam, quam avunculus meus semper ante duas noctes venaturus abiit, auberginis et piperis refertus, uvas et tortulas homemades. Ut domum perveniamus, amici rationem acceperunt: autocinetum vel plostra equestria ducta. Aspiciebam, jam denuo ambulando abdicavi. Tantum si avunculus erat possem ire ad equitandum, alias dolor erat.

Caput V De noctuis

Tamen de religione, avunculus meus, fraternitatis socius, obligationem habuit ad confitendum et communicandum die Palmarum in ecclesia Sancti Georgii. Quinque mane celebratio facta est, sacerdos primo omnes viros in oratorio confitens, deinde ad confessionem pro mulieribus applicans.

Cum amita vertente erat, quae palliolum nigrum gerebat, vestem prope craticulam portabat ut quam maxime se operiret: videbatur eam tea chamaemelon haurire. Confessus deinde: - Nunc tuum est vicem - dixit ad me. Etsi in anno confiteri volui, non potui. Amita mea me obiurgavit: - Non semel in anno satis Dominum deridere debes, Aliter non es dignus laganum quod peccare etiam oculis potes.

Circa horam nonam sanctam missam communionem et statim domum suam. Ut solet, vanis de causis, avunculus eius maledicere coepit, tussim nervosam evolvit. Accidit inenarrabile spectaculum: si illa die quacumque de causa opus haberet, non posset exspuere, alioquin Dominum de ore suo proiiceret. Si casu accidit, operculum dolii sumat, in eo conspuat et liquorem iterum cum aqua et saccharo bibat. Ad hebdomadam sanctam, homines in villa manserunt etiam noctu ad conciones vespere a monacho datas. Die Iovis columbae paratae sunt, biscocto

farinam variis figuris cocta cum aqua et anulo cocta, mixtura noxia. Feria sexta in Parasceve mane jejunio visitatae sunt omnes ecclesiae frumento pullulate ornatae, deinde tria folia nepos (medicinae herbae intensissimo odore), quae incolumitatem per totum annum praestiterat.

Interdiu non oportuit facere ne laederent Iesum Crucifixum, si pungeret acum, si vidisti periculum laedendi corpus tuum, et cetera. In illa die, quaecumque feci, ne quidem percussi, alioquin clamaret Iesus. Undecimo die sabbati facta est missa pacis et resurrectionis. Omnes pueri columbas attulerunt ad accipiendam benedictionem sacerdotis et postea comedunt eam. Istam satisfactionem auferre numquam potui quod columbam meam cum duobus ovis ad iter scholae die Martis post Pascha institutum servare debebam. Ovum offerre debebam magistro. In die Paschae emerunt mihi agnum marzipanum, minimum, ne nimis expenderem. Avunculus satis parcus erat, fuligine e sartagine in igne formato calceos suos splendere. Si matertera sciret officium perfectum esse et pro eo penderent, me commendaret: - Interroga avunculum tuum si pecuniam attulisset -.

Ipsa et pene habui eum adorare sicut duos servos, donec movebatur et dedit ei soldos decem et me quinque. Pecuniam meam expendere non potui quod ad porcellum ripam destinabatur. Amita mea olim narravi sortitio me velle ludere. Constat quia speravit vincere. Meum erat mendacium. Reapse etiam in vestiendo prae comitibus meis deminuta sensi: lacinias habebant, sed amitae meae non similes erant, et totas vestes induere coactus sum. Omnes albi, fusci vel caerulei bombycinis genuum tibialium altae utebantur, habui ut cum soccis eius aurantiis facerem, quod minus quam alii constant. Eas supra genu elasticae cohortis suffultae portavi, sed maxima difficultas

est quod sine pede usque ad talum perventum est. In ea par tibialia colaphia brevia gestavi. Satis iam segregatus eram et me ipsum etiam pro veste distinguere habui. Quinque soldis cogitavi me meipsum emere honestiorem par tibialium, quod mane confecturus sum ante ad classem. Clausa est eo die taberna. Cum pecunia domum ire non potui quod matertera mea eam perscrutatus esset. Sub lapide per mulae semitam occultare cogitabam. Nocte pluit et charta prorsus dissoluta est, quod proximo mane percepi cum eas recuperare abii.

Post quindecim dies abiit, et matertera mea quaesivit me si sortitio vicerat. Etiam tunc non sum sincerus et dixit quod sic. Numquam id argentum pervenerunt. Feria Sexta in Parasceve, processione in honorem Beatae Mariae Virginis de Dolorum, occurrens doctori, postulavit explicationes. pudore morior. Nimirum omnia ignara erat, sic duplicem ab amitae torvi evulsi intuitum. Semper ad scholam libenter veni, sed cum eventibus pauperum. Nemo me intellexit et ego semper promotus commendatione gratiarum fui, itaque mater mea tranquilla fuit, ut semper me studeret. Fui denique cum modo felis, donec quadam die avunculus ebrius de villa rediit cum quodam tripe et pecoribus frustum ad ipsum pascendum sumpsit. Is cum sclopetum a militibus relictum, in agro aperto eum occidit. Erat enim mihi magna destitutio.

In tempore triturandi ite et grana frumenti et hordei in villa vicinorum relictas, ea in sacco pono et ad molendinum Signoram Tindara super fluvium sumo. Et tunc deduxi farinam Novariam ad consobrinum matris mee, qui, cum professus esset vidua cum duobus parvulis, mane ivit ad colligendum ligna silvarum et accendit clibanum ad parandum panem cuicumque offerebat farinam, impetrans. pecuniam et pauxillum panis filiis.

Mense Septembri, cum maturos ficus essent, ascendi arbores

et poma suavissima collegi, eas in calathis deponendo de ramis hamo pendentibus. ficus abscissae et siccatae in sole in arundineto discesserunt. Post paucos dies arefactae sunt. Cophini plantati, hieme comeduntur. Bonis illis temporibus, Signora Maria, vicina ruri, veniebat ad caricas praeparandas. Saepe ad eam. Mater multorum liberorum erat. Quorum unus, Carmelo, epilepticus fuit. Aliquando iam non invenitur. Sollicita mater ad eum quaerendum ivit et paene cum illa oblectatus sum.

Cum in quinto gradu essem, magister parentes rogaverat ut nos in cinematographico duceret ut cinematographicum videre "Puerulus parvus Alpinus". Auunculi: "Tu ne sordes videas". Audierat econtra nepos sacerdotis: "Mitte illam habes, nec ego eam vidi". Tunc commoti sunt et ego ire potui.

A sarcina venerat a mom dulcibus. Aliquos ad scholam deduxeram. Erat tempus famis ac pocus etiam in brevi copia. Soror magistrae meae quartum gradum docuit cum in quinto gradu essem. Pauperiorem me aegrum petebat candelas et omnes pro ea dimisi.

Anno 1945 pater meus Domodossolam rediit. Eum iterum vidi mense Aprili 1946 et cum eo erat mater mea quae infantem exspectabat.

Decem dierum laeti cum parentibus meis exegi. Saepe avi meos et patruos visitavi, sic edi quantum volui et bibi multas sodas ab avia mea vendente. Tandem mater mea me secum in superiorem Italiam ducere voluit, sed matertera mea, semper falsa et ambitiosa, mihi persuasit ut cum illa discederet. Quintum gradum adtendi, semper aegre fragilitati meae datam. In diebus exem nunciatum est de nativitate fratris sui. Omnes laeti, sed tristes simul cum gaudio et dolore clamavi. Forsitan hac de causa me magister promovevit, quamvis non aperiat os de probationibus. Hoc anno sectionem gymnasii in villa constituerunt

ac omnes fere comites ad probationes introitus paraverant ut aditus haberet. Nullae enim mihi facultates erant: persuasum habebat avunculis meis solum bubones ludum illud genus frequentasse. Nam, finito pede, oportebat ire Messanam pro magistris. Parentes mei pecuniam pro libris mittendo curare debebant, nullam mercaturam facere noluerunt. Clamavi, quia studia mea prosequi volui. Tunc mihi praebebant facultatem scribendi in biennio professio, quamdam scholae mediae pauperrimae per duos annos duraturam. Illuc pauper ivi, minimc recepi. Rediensque mane et post meridiem ambulabam cursum. Schola mixta erat: pueri sollertissimi manus levaverunt contra rectorem qui mathematicam docebant, magistri etiam Italici et Galli. Domum puellarum et notiones agriculturae viris docebantur. Re quidem vera nihil cognitum est. Meum lucrum erat bona timida et magna siti ad discendum.

Ante finem scholae anni magistri nos in theatrum caritatis paraverant. Apparuit mihi ut echinus platea indutus. Pileus patrum ibi erat, breves desunt. Cum amitae meae narravi, exclamavit: "Bonum es vadimonium es ferre." Cor non perdidit: ad tonsoris uxorem Lizzam accessi ut petam ut braccas filii sui mutuari. In vespera igitur recitationis echinum posui, cum magno applausu et desperatione avunculorum, qui aderant in auditorio occasione.

Infeliciter etiam duo illi anni elapsi sunt et scholam usque in aeternum confeci cogitabam me tam ignarum ac plus quam ante remansisse.

Caput sextum - Dimitte mihi (Starlight)

Duodecimus eram quando in Augusto mater mea ad visitandum me venit cum patre meo et parvo fratre, quem vidi primum. Videns parvam faciem suam me beatam fecit, et recordor illum diem quasi unus dies optimus vitae meae. Parentes mei decreverunt me secum ducere ut me ad scholam reduceret, sed matertera mea eos ab opinione ultimi temporis distrahebat: illa me misisset nauticam cum spe bene discendi. Accidit, invitus. Parentes mei reliqui et in Sicilia sicut stultus mansi. Cum ergo pacem non habuero et clam semper clamavi. Avunculi mei dixerunt, parentes meos certe non amarent me sicut fecerunt, quod me tanquam filiam erexissent (certe filia per eosdem dolores quos me transisset). Quodam die matertera mea ad optimam sartaginem in oppido ivit, ubi mater etiam commercium didicerat, ut eam peteret an me conduceret. Nauta respondit se iam octo puellas habuisse nec numerum augere posse. Sequenti die amitam suam adduxit ei nonnulla ova ad persuadendum ei et dixit: - Revertimini in mense, forte unus ex discipulis suis Taurinum proficiscitur, et adhuc liberum nepti tuae locum habet -. Punctualis, post mensem amita me ad officinam misit. Puella,

quae non plus quam metrum et dimidium alta erat, me excepit: - Recte, ego te accipio, quod tui miseret, opinor, malles ad me venire quam ruri cum amitae tuae manere. -. Non omnino erratum est hoc putare. Postridie octo dies me introduxi. - Incipit officinam verrere - dixit mihi - tunc lavabis solum -. Narratio incipiens ad me defricatus urina. Purgato quantum potui institui. Parvus eram statura, duodecim sed vidi octo;

pavimentum nesciebam lavare in regione lapidea et in villa, ubi erant tegulae, matertera mea numquam lavit eas ut non deleret. Optime conatus sum facere, sed sartrix asinum me vocavit quia non bene lavi. Ad horam nonam advenerunt operarii et novam causita interesse coeperunt (puellae). Omnes me miseratus intuebantur. eorum loquelas audivi, et cecidi de nubibus, nesciens quid sint vitae. Singula subinde mihi dederunt opusculum ut commissura, quae libenter non feci, semper exacerbar quod studere non potui. Ad diem latus positivum erat: meridie non habens rus repetendi, domi quiete comedi, sudarium super mensam stravi, vitrum, lagenam aquae et scutellam disposui. Denique frustum panis duris et casei edo fruebatur, ut omnes vulgus ponerem mensam. Post prandium accessi ad vicinum, qui novem annos natus erat me, et sartrix fuit. Aperi oculos meos ad rustica adjuvit. Cum matre viveret, soror elephantis cruribusque inrita erat.

Aliquando me invitaverunt ut elit pateram. sartrix rogavit me ut vestimenta sua infantem crucem-SUO adjuvaret. Olim moestitiam aptam habui et quietum per medium laborem. Alio tempore, tamen, cinerem e foculo tuli et per scalas dispersit. Dicunt: "Quis est paccia? Morbum cepi?". Tandem intellexerunt me et condonaverunt me.

Aliquando accessi ad moniales de orphanotrophio Antoniano ad ludendum cum puellis orphanis. quia vixerunt ordine dierum

illorum; Semper edebant cum mensa bene collocata, deinde ludentes, ac demum statutis vicibus devoverunt Deum orando. Cogitavi: - Fortunati sunt, parentes non amplius habent et tamen bene vivunt monialibus, dum parentes habeo, sed cum his avunculis incultis cogor vivere -. Quibus ignotus, ne sequentem taedium interrogaretur, aliquando adibam ad amitam paternam quae in villa habitabat. Rogavi eam pecuniam ut litteras ad parentes mitteret orans ut me secum duceret.

Mense Novembri cuiusque anni me ad Sant'Ugo nundinas tulerunt quae facta sunt in Piano Vigna. In hoc loco aviculae paternae tugurium constituerunt, ubi tosta carnes et tomacula paraverunt, quam cum bono vitreo vini vendiderunt. Oportuit enim mihi una cum cognatis meis paternis esse, frui bonis carnibus et nitro colorato potare, stabula videre focarias vendentes, lucernas, ollas fictiles, quartas et bumbaelli.

Sequenti die iterum Badiam Vecchia venimus ad festum Sancti Ugonis, missam, parvam processionem, et postea in tabernam avis, quae mihi farcimen, panem et nitrum obtulit, unum e lagena clausa cum globo percussum. in tectis.

Semel ante Natale III dies Messanam venimus. Cum cognato dormivimus. Non amavi paulum: patruis narrabat ova rustica in foro surripuisse, eam distrahendo. Didiceram in catechismo ne furetur. Cum filia vesperi ivimus ad virum nobilem qui figuras aedificavit. Liberalis avunculi mei pecuniam mihi dederunt. In uncta mensa castrangiensis praesepe aedificare potui. Cum ramis asparagis et bombicis quibusdam tunsionibus formavi tugurium. Sub vesperum sphaeram duorum candelarum iuglandium confectam gavisus sum conchis oleo madefactis et fragmen chordae iuxta puerum lesum. Avunculus Michele etiam opinionem aestimavit et me praemium voluit: "Ntoia, cortices duo acuta pira", et matertera mea ivit ut ea sub lecto suo acciperet ubi

tenebantur.

Cum solus in Novaria dormire destiti, in Nativitate Domini Novena cum vicino meo Antonietta ivi ad munus quod 5 mane in ecclesia Annunziata tenebatur. A tergo ecclesiae sacrista cathedris praebebat pro mercede. Eos domi deduximus. In reditu nostro visitavimus Carolinam, lotura fabrum, iam primo mane sub gradibus in opere. Tunc iam ierat ad hauriendam aquam de fonte Sancti Francisci cum magnis quadrantibus, ut dolium ligneum impleret. Qui dixit: "Caùsi, expecta hic, eo visurus sum si quis tortulas heri vesperi superfuerit, ut prandere possis". Nunquam fere vacuus rediit. Antoniettam ut ascenderet invitavi et foculum accendimus. Cum Carolina nihil aliud reperire potuit ad comedendum, ad culinam accessi ut frustum panis duri et aquae vitreum de "bumbaello" acciperet. Donec VIII doilia facere desiimus, vale diximus: ad officinam accessi, Antonietta domum suam adiit ut matrem unicam filiam cum 8 sibilis adiuvaret.

Sola in Novara sensi similem civem. Cum avum Turi visitare ivi, fenestras ei purgavi et "srea" mihi dedit (a tip). Clavum nitorem emere veni. Solvendo etiam emi ut removerem, cum sensi patruos meos occurrerem. Talci usus sum in facie pulveris. Vae: una die in faciem meam reliquimus et per meas tribulationes, alapas et contumelias perrexi. "Ubi exegit pecuniam pro illo crap?" Et ego: "Nonne vides farinam esse?". Interea vicini ad aliam viciniam se moverunt. Quodam die me invitaverunt ad currendum. "Pecuniam non habeo", dixi. Illas mihi commodaverunt. Post meridiem ad officinam spectaculi fruendum accessi: simiae in trapeze, pueri in equis, elephantis, harioli, quae numquam antea visa sunt. Infeliciter habui ad VIII soldos.

Paucis post diebus, dum castrangiam petebam, in San Salvatore matri condiscipulus occurrit cum sacco olerum pleno ab agricolis empto. Interrogabat me si possem ad villam reverti

(nam pudebat mentis temporis ad plateam ire cum oculis!). Placui, putans me aliquas pecunias cuspide corradere. Infeliciter, aegre ad aedes eius pervenit, me quatuor arachidis remuneravit. Non perdidit cor. Ego lyram accepi a Fantina dominae suaviter vendendo. Pinoculum cardboard feci cruribus et brachiis filo motis. Quidam haedi pro denariis eos emerunt. Alia notione: ocularia pro pauperibus pueris. Quaerebam perspicuum colorem candidum involucris ante vectibus. Cum charta saccharo artus excidi et alias centas recuperare potui. Post duos menses potui reddere 8 soldos.

Avus, quamvis provecta aetate, suspiria et hernia, quam post quinquennium duxerat, ruri se avocare conatus est, cum filia fere numquam ad eum iret. Duobus aestivis mensibus egregius fuit, cum Messana nurus venerat: linteo lavit et domum dilaniavit, ut eam omnia, quae eo anno congesta erant, purgaret.

Cum conveniremus illa mihi diceret: 'Amita tua turpis est, non potes pauperem senem in sordibus pati.' vesperi nuntiare ivi, sed amita sororem suam reprehendit generum: - Civis est, cogitare potest quid velit -. Et dixi: "Recte dicis, purgationem facis, etiam urinalem lavisti cum acido et iterum lucidus". Hic percussit me quod de his non loquimur, et taeter eram.

Olim avus meus pecuniam mihi dedit et cantilenam emit ut puellae in officina loquerentur. Aliquamdiu celare potui, sed vespere tempus non habui, et patruus meus animadvertens detestari coepit: "Etiam stercora haec foeda, nunc saevus es." Ad haec verba prius in faciem scidi. In facie rebellionis mee non vidit amplius, cingulum braccarum diruit, et me vehementer verberare coepit. Tredecim fere eram et tunc sola uxor dixit: "Audiavi quod dominam proficiscitur in Italiam septentrionalem, ut cum neptim tuam ad villam, et eam cum parentibus mittas". Tunc laetus sensi, et poenarum verbera sumpta oblitus sum, tunc abii et in

gramine cogitabundus sedi. Incipiente delabi tenebris cogitabam, cum noctis umbras ramis arborum demitterent, et a flumine vento levi frigoris venissent.

Nucis innixus sum et obdormivi in nubila respiciens. Somniavi multum, examen colorum somniorum. Faciem meam blanditur aura levis. Oculos meos aperui et mirum in modum amavi locum quem semper habui odio et intellexi primum cum stupore illum solum siderum lumine esse inluminatum. In hoc statu desertionis me dimisi, iterum somniavi. Felicitas sicut fluidus arcanus paulatim guttatim intravit. Dulcis non eram puella. Rugebantur pedes mei, ut ambularet in acutis lapillis fluvii, sed totum corpus meum, et anima mea, iam consueverat fastidire quicquid dulce et tenellum videri posset. Sed fateor brevem illum somnum, qui vesperi fuit mirabilis, nec unquam invenerim. Fortasse id quod adhuc memini. Subito manus super humero meo requievit, Matertera Antonia advenit et me suo modo subito commovit: "Eamus domum. Cum illuc venerimus, avunculi manum osculaberis et dic ei - Dimitte mihi -". Sicque factum est.

Quod vesperi tremefactus iacui, nocte dormire non potui, et horas spatiosae diei praeoccupavi. Si in somnum elapsus sum nesciens, subito quasi vocationi seu tristitiae conscientiae inciperem, quae vigiliam et dolorem poscebat, nec laxamentum praeberet. Reliquum tempus exegi oculis apertis monstris scrutandis, quae noctis tenebrae in muris extrahebantur, et, nulla vis agendi, clamavi et clamavi. Sed tristis non erat clamor, aliud non potui audire. Sequenti die ad laborem non ivi quia corpus meum quasi chartam geographicam vidi, ita attritus est. Tantum post hebdomadam reversus sum cum notae evanescere inceperunt.

Caput VII.-

Die dominico post meridiem orphanum cum quibusdam amicis adii: monialis Evangelium nobis suaviter explicavit cum aliquibus iocis pertinentibus. Quale illud borae gaudium habe in gaudio. Olim nobis narravit Episcopum Messanae mense Octobri ad Confirmationes venturum.

- Manum tuam, si vis hoc Sacramentum, ut archipresbitero Monsignor Salvatoris Abbadessa communicet. Paucis post diebus narravi zizì. Erubuit: quaerere matrem habuit. Proposui filiam TABELLARIUS Miss Rina iuvenis magister. Quomodo eum rogamus? Sequenti die ad domum illius venimus et illa consensit. Die 9 mensis Octobris anno 1948 post meridiem profectus sum cum amicis meis ad Matrem Ecclesiam ad confitendum. Sequenti die mane ad domum matrinae accessi, et dedit mihi armillam filigram intextam corculis. Gaudere coepi. 11 In ecclesiam venimus. Venit episcopus et coepit sanctam missam celebrare. In intermissione in media nave instruxit et singillatim nos confirmavit. Post Missam, patru ne matrina quidem capulus offerebant. Li modo eam salutaverunt simpliciter eam "commare" appellando.

Memini ut puer e Castrangia rediens antequam ad villam venisset sacellum Salvatori dicatum. Momento zizì desinerent et

clamarent "o matres, o matres...". Putavi orationem. Cum maiorem accessi, percepi quod loco matrem suam mortuam vocavit, sicut coemeterium supra sacellum situm est. Coemeterium nunquam visitavi, quia ne zizì quidem ad festum sanctorum veniebam. Sciebam tunc homines flores emisse a Signorina Signorino in loco dicto "Fussadello" et prope in processione ad carorum suorum sepulchra decoranda iverunt. Semel zizi proposui: "Cur non imus et sepulcrum matris tue etiam visitamus?"

Respondit se dolere. - In vanum est "matres - matres" invocare si ne flos quidem illi afferre vis. - Ad haec verba paene commotus est. Fussadello venimus ut chrysanthemuma emeret. Festo Omnium Sanctorum accessi ut avum Turi vocarem ut nos ad sepulcrum "matris" duceret, pro me avia Rosa. Grandpa nuper illud sepulcrum reaedificatum fuerat quod in bello sola bomba in coemeterio omissa eam deleverat.

Etiamsi superba alio proelio vicit, cogitationes meae die ac nocte ad parentes ierunt. Conatus sum avocare me cum essem in lab. Sutura frui coepi: fasciculos scapulas paravi, ego ad carbones inspiravi ferrum. Cum ferrum incaluerat, magnae puellae ferreae frusta ad vestes faciendas sunt. Ad eam tensam observandam solitum erat inter duas tapes in ore ponere pondera plumbea assuta. Eos emebam a patrino meo, qui sclopetis materiam vendebant. Eae erant pilae quas malleo adaequare habebam. Aliquando etiam digitos meos complanavi ... Domina Orlandus interea tenuit officia seniorum puellarum secandas. Sedebam longe, sed intendens aures meas ut aliquid ex lectionibus intelligerem. Olim patru dicebant nos Fantina ituros ut "comma" et "compare" invenirent, qui, cum ad magnas vagos Novariam venerunt, nobiscum dormierunt. Semel matrina quaesivit zizì "Quot dies annorum vitæ tuæ?" Et zizì: - Mi orbu da

vista i l'occhi, nun mi riguordo - (si oculis carebam, non memini).

Cum avo Turi apice ivi ad emendum fabricae viridem, ad probandam facultatem meam feci fimbriam. Dies profectionis ad Fantinam pervenit (duae horae ambulandi). Surreximus ad 4. volui Zizì opprimendum alam meam induendo. Tam angusta erat ut vix ambulare possem. Ut viderunt creationem meam, coeperunt dicere: Nos suscitavimus et nunc incipit crescere, coquettum est. Nos pudet. Et dixi: "Non sum, si hoc vis, aliter exis!" Sed in corde meo cogitabam quomodo ambulare in tam stricta lacinia... Ad nostram destinationem usquam pervenimus. Commatorium quaesivit ubi mihi tam pulchram laciniam fecerat. - Sa figi illa - (illa fecit) dixit zizì. - Itaque cum aliquid consuendi habemus, ad eam veniamus -. Fastus noctuae...

Aliquando in villa vidi quae me contristaverunt. Aemilia surda-muta erat, fortasse profugus. Plurimos dies praeteriit per viam ubi vixi. Si occurrerit, manum ad os porriget. Aliquando offerebant ei buccellam panis, sed erant qui frustum casei audacter ei dabant et tunc abscondebant ad videndum reactionem: pauper sedit super gradum ianae et caput eius contra parietem delibat. Quodam die iens ad tabernam ut aliquod filum audivi vocem Antonii, caeci. Ab abbazia, in summo oppido sita, edixit Sardos pervenisse. Cum paucis libellis ex avito meo apiculo, quod reliqueram, accessi ad piscatoris ad emendum uncias duas. In meridie focum carbone accendit, sardos coxit et in charta saccharo posuit. Cum Aemiliam viderem ire, eas ei dedi. Eos admirans intuens paulum subridens mihi gratias egit. Vidi eam solitis foribus sedentem, non caput ad parietem crepitantem, sed tenues digitos ad os ponens. Eo die non edebam: caeteras favillas de camino purgavi ne patrum mei incepta mea intelligant.

Angela per hanc viam circa meridiem cum filio suo Nino transiit,

homo debilis, qui ambulabat sed gestu loquebatur. Ibant cum situla ad pulmentum in orphanotrophio. Olim Nino solus cum situla erat prope domum meam duos pueros incompósitos et aufugit. Braccas evellere non potuit. sine ubi erat. timide descendit ut vestiret eum. Tum primum nudum vidi hominem. Vae si scirent patrui, scandalum esset.

In una ex multis epistolis ad parentes meos missis expresseram carpi vigiliam. Sciens Signora Agostina a Domodossola venisse, ad eam visendam ivi. Ut me vidit, amplexus est et sarcinam mihi misit a parentibus meis. Aperui eam et, ut mirarer, inveni furnum furvum fuscum cum cincinnis digitorum mediocribus, petasum filtrum et pixidem cum custodia. Gaudio vapulabam, quod domina carpi eam accommodavit. Vitreum aquae mihi dedit ut recuperarem et domum cucurrit. Postridie, cum avunculi mei Novaram venissent, dixerunt, si illam tunicam haberem, delirare me putarent: nemo in oppido quicquam tale haberet. Sed id portavi gloriatur. Manicam meam retraxi ut omnes custodias notarent. Saepe funem dedit, brevi ita fregit. Cum in castrangiam proficiscens, aliquos senes me temporis interrogantibus conveni. Ne male imprimeret, horologium iam irreparabiliter fractum aspexi et dixi me oblitum esse venti. - Gratias tibi ago -. salutaverunt me, et perrexerunt in via sua.

Amicis meis comparatus eram parvus et tenuis, omnia erant "exculpta". In litteris, mater mea quaesivit zizì si essem "exculpta" sicut soror mea Rosa. Sed Zizì de his loqui erat religio. Nesciebat me omnia de vita scire. Rebellis semper, dixi ei "Non sum Miss", quia sum subnourabilis. At illa: - Quid ais? Te semper habuimus. Una vespera dormiebam in Castrangia et sensi malum. Fui in sudore frigido. Finem esse ratus, oravi, clamavit, et paucis guttis in obscuro egressus est. Et illi: "Si iterum surrexeris, te percutiam!". Forsitan Madonna del Tindari me servavit. Redii

stramen ad lectum et obdormivit. Postridie in officina Novara, Signorina Assunta me solito pallidiorem vidit. Famula cum torrefactum pecias cum lacte suo capulus et lac attulit, quod illa mane facit, mihi quoque nonnulla obtulit.

Caput octavum. De fuga hirundinum

Vita multum temporis versans in Novaria mutasse mihi videbatur: fortasse quia avum Turi visitare veni, et cum eo continuis horis integris libenter confabulabar. Multa mihi de vita eius narravit quam difficilis eius vita quondam fuit. Ceterum in Novaria versanti occasionem habui testificandi magnas res in oppido gerendas. Ante omnia magnae religionis functiones, processiones, baptisma, confirmationes, sed caerimoniae nuptiarum prae caeteris omnibus me movebant. Nuptiae deinde vesperi celebratae sunt, ego fere semper cum amicis meis in ecclesia Sancti Nicolai carpo.

Quadam vespera vidi sponsam in veste alba egrediens cum patre suo. Alba quam nix, pupa similis erat, tam pulchra erat! Fuit Carmelina quae nupsit Filippo. Totum me notavi ac daydreamed: "Qui scit, unus dies mihi quoque viceri potest...".

In diebus illis mirabiles habebam sensus, aliquid novum et alienum in aere, praesagia habui. Inquietus sum et expectans

rem singularem ut fieret. Neque vero res tarda. Circa meridiem TABELLARIUS solet venire. Uno die in mense Iunio vocem eius sonantem audio: "Campo, epistularum est". Litteras accepi, a ... Domodossola! Mater ad sororem scripsit.

Ego subito aperui donec pene scidit illud et legebam, ibi erat nuntius vitae meae exspectans: circa XII Kalendas Octobris mater mea in Siciliam venerat ut me tolleret et aquilonem duceret! Iam puella eram, futura me exspectabant et officium invenire debebam. Sciens remactionem amita mea habuisset, prudenter celavi literam in fundo amphorae in quo mari junk continebat: si zizi me miserum legisset... Aliquando avunculus Micherillo ad tabernam venit cum in villa Novariensi non fungitur. Aliquando cum zizi veniret et trepidus diceret: "Fuit cum mum tuum scripsisset, necesse est ei aliquid evenire...". ego autem timebam ne alia littera veniret cum aliquibus. unus quidem dies venit, sed feliciter sine ullo errore in Siciliam iter fecit. Aestas tarde mihi dilapsa est, expectare spasmodicam illam finem expectare non potui. Labor me adiuvit ut desinas cogitandi tempusque praeterire quod me ab adventu matris separavit. In Festo Assumptionis die 15 mensis Augusti, omnis populus elegantiam suam ostentare volebat, et in officina semper multum erat, plus solito: multae dominae vestem novam ostentare volebant. Die 13 Augusti dedicata est femina operariis quae vestimenta sua consueverunt.

Rogavi zizi ut emeret materia par esse cum amicis. Annuit, et vilem fabricam griseorum cum nodo caeruleo consiliorum delegi. Puella in officina seca eam mihi dedit et operarium seni commisit ut me adiuvet suere. Die factionis novum habitum habui sicut ceteri omnes.

Fuerunt etiam noti, qui ex Fantina venerant. Una earum vidi lacinia arta famosam meam. Partem fabricae attulit et quaesivit

zizi: "Neptis tua me vestium habet, tam bona est!". Mensuras eius accepi. Exemplar in animo habui quod Signorina Assunta clienti fecerat. Rogavi enim aliquod tempus ut inciderem eam et experiri. "Bene, fabricae est aliquantulus gravis, autumno apta. Veniam circiter 20. Septembris."

Interea Carmelina, puella ex officina, omnes amicos suos ad nuptias invitavit, uno septembri vesperi in ecclesia Matritensis celebravit. Cum permissu zizi, ad ceremonias accessi. Inter convivas erat etiam domina de Domodossola quae discessum suum denuntiat imminem: "Concettina, dies tui in Novara numerantur. mum tuum ad te cito veniet".

Post opulentas dapes laetus domum redii. Dies perrexerunt et festum Tindari die 8 mensis Septembris advenit, quod annus longissimus itineris, qui per fiumara vulneratus est, haud minus durum et infinitum quam primum videbatur, sentiebam sicut volebam. Retro in Castrangia zizi me certiore feci me moraturum paucos dies cum excusatione inventa inventa, quod officinam maneret clausam usque ad diem 12th, cor meum mane illud terebat. Ficias lectas ut ad vicinum duceremus et Novariam perrexerimus. Medio ibi vidi matrem descendentem mula semita procul. Cucurri ad eam et totis quam in armis habui vires amplexatus sum. Zizi clamare coepit, "Quare subito venisti? Putasne Concettina te tollere posse?" "Ita - respondit mater - per tres dies relinquimus". "Non potes, habet vestem dominae Fantina parare." Alia fuit excusatio retinendi me. Clamavit omni tempore. I. signabat digito caelum tangebatur. Tantum me poenitet fuisse, ut avum Turi visitare diutius non possim.

In vespera 14 habuimus cenam. Zizi solum aperuit os suum ad contumeliam mum meum: "Quam fortem sustuleris a me, cor non habes, me nimium pati, non amplius sororem considero". Michelillum primum cum lacrymis vidi. Sub aspero et duro cortice,

sicut ligno, evidenter paucae guttae humanitatis incarceratae manserant. Ego vicissim frigidior factus sum quam marmor, nec moveor omnino.

Non dormivi ad noctem, milia cogitationum se mutuo in mente mea turbaverant et non potui expectare mane ut ad exitum perveniam. Mater taxi iusserat a nobili cognomento "cauzi i lupus" (lupus braccas). Luce surreximus, extremum tactum in vidulo cardboard et avunculis salutationem. Matertera mea e thalamo suo discedens flens, crine soluto, ad pedes matris se proiecit orans: "Nunc me occidam, et mortem habebis in conscientia tua propter reliquam vitam! te supplex peto, inquit, paupercula sum, sola et in falsis mariti ut fera affecta, nemo me amat: soror, obsecro te, ne eam a me auferas, miserere; non est fas ut me solum relinquant, ipsa nobiscum crevit sicut flos et iam nulla gratia est!

Crinibus passis, ora luto madens, terit humum, toto execrabile mundo. Mater sororem suam periculosam esse intellexerat et animum amitteret, freaking out. Tamen non moveret, non permisit se ad misericordiam commoveri, surda erat insaniis, procul intuens finem dramatis expectavit. Cum matertera mea intellexit matrem meam adamantem esse, festinavit in cubiculum suum extremum vale nobis negando. Repente discedimus, reversa est maledictio in platea, dum abibamus vidimus eam horrere usque dum factus est globus niger, qui lapidibus miscetur. Forsitan illi crudelis fueram, cum soli pueri norunt esse, sed ab illa deambulanti manu materna protecta reminiscor, cum viderem illa subito ab oculis meis evanescere. in amorem conversus et misericordiam sentiebam eius (postea comperi Zizi me in plateis per aliquot menses luxisse tanquam mortuus).

Apud Bertolami Ara fores taxi apertae sunt. Ex fenestra omnes salutavi usque ad finem patriae vidi. In itinere, cum dolore in

corde meo, notavi campum et oppidum ab oculis meis lente recedens, diu tacuimus donec mare vidi. Iam longe a Novaria eram, definite! Opponentem cogitationem in animo meo pugnauerunt et eas regere non potui, tunc evigilavi cum mater mea perculit me et admonuit nos venisse. Tunc impense amavi patriam, quam tam diu execraveram propter tristem illam vitam ducebam. In statione Vigliatore facta est magna confusio, multi similes nobis cum vidulis cardboard et aliis saccis ad septentrionem relinquentes.

Ventum tenue ex mari veni, et sensi salsitatem labiis meis sapidis. Bene sentiebam primum me sensisse. Expectavimus tramine mediae horae. Nam mihi novus aer fuit. Populus cantavit canticum popolare "Professor, dic mihi quisnam primus venerit, pullum vel ovum". Omnes e festis in continenti redibant. Messanam venisse vidi cum admiratione vehiculis proVecti ratis. Erat medium Septembrem et millia hirundinum in ipso caelo caeruleo supra fretum circumagebant. Cum fuga involvunt meum somnium: ut tandem vivam cum mea familia. Conatus sum Deum videre in medio illius luculenti loci, et, etsi eum non videram, gratias agebam ex fundo animulae meae. Post innumeras horas Romae cepimus ut tramen Mediolanum reduceret, post plures moras moras, ubi altera mutatio tramen Domodossola fuit. Somnium erat. In illo agmine mater mea complures homines cognovit. Omnes quaerebant unde esset, et quaenam puella cum illa. Aliam filiam nesciebant.

Observabam notas: vidi in lacum Verbanum et insulas stupefactas, deinde montes. Interrogavi quanto tempore ante adventum, sciens quod oppidum esset in valle montibus cincta. venimus in Domodossola in sero mane. Caelum erat griseum, plateae etiam obscurae depingi videbantur, homines cum determinato gradu terram spectantes ambulabant, etiam vestes

eorum obscurae erant. Pater meus cum filiolo fratre meo, quem ante biennium in Sicilia videram, nos expectabat in statione. Osculis, cubantem piis foveamus amplexibus. Cum redisset domum, quaerebam eum locum, qui mox mihi fieret urbs. Ego fenestras domorum numeravi, sed tantae erant ut mearum calculorum vestigia amisi. Nimis multae fenestrae erant, et plures domus super se. Tam altae erant ut oculi mei in caelo amissi essent.

vertiginem sensi. Millia interrogationum caput meum oborta est, avide veniens et eundo. In itinere non potui vocem unam dicere. Deinde domi aliam admirationem habui cum sorores meas viderem, quae tantum e photographis memoravi. Aliud mirum fuit coquina cum mergi, faucet et camino gasi (in Novara non erat aqua in domo et coquendo fiebat cum ligno). Vespere venit comare Grazia nos visitare cum filia sua Caterina. Etiam vicini mihi occurrere volebant. Pater vesperi me in cinematographico suscepit. De primis vesperis vite mee que semper recordor usque ad ultimum diem. Tandem cum patre meo eram, antequam absentem patrem ut amarem amaveram, nunc admiratus sum, ac demum primum tutatus sum ac si princeps essem. In summa, visum est mihi supra nubes ambulare, in aliud universi punctum appuli.

Caput Nonum

Priusquam Siciliam proficisceretur, mater mea duxerat officium me invenire apud pellicarium et post biduum me comitata est ad operandum. Domum primo mane reliquimus: de hoc nuntio valde commotus sum.

In introitu salutatus sum a Misso Tilde qui mihi magno risu dedit et manu prehendit, pulchram et pulchram mulierem. Tilde dixit ad me in Mediolanensibus "Salve bela tusa), veni, introducama te puellis mecum laborantibus: Nella et Teresina. Multam experientiam habent, docebunt te laborare. Si sunt. difficultates - addidit - rogare non pudeat". Sic in ictu oculi reversus sum cum novo officio meo.

Iam crevisse sensi et hanc mutationem in vita bela tusa notare primum menstruum venisse. De re illa multa nesciebat, sed ex fabulis quae audierat ab amicis suis senioribus in Novaria, intellexerat hoc modo se vertere in puellam. Intellexit se signo illo non opus esse ut femina: iam ad omnia, quae didicerat, sciebat et amabat. Non iam erat bruchus et metamorphosin in papilio

subierat. E longinquo venit, et paucis minutis ex uno mundo in alium transiit. Solam se invenit et valde superba est.

Interim incipiam ad novum opus. Retro ergo, pilis torquibus ad tunicas adhibebantur. Utres spongiae maduerunt, ac tandem affixae sunt tabulae ligneo, eas undique trahentes. Admonebat me cum in officina in Sicilia essem, plumbum ad imum induendum oppressi. Etiam hic paucis malleis in digitis erat. Si parvulus sol in horto in via siccissimus relictus est, sic agnum Persicum, vulpem, creditam et musqué pelles pretiosas custodiendum habui. Dum ea tenderem, currus et homines ire per amavi videre. Fumores currus etiam attraxi, et me eo odore urbis imbuere studui, tam novus et inebrians pro puella quae in puro aere crevit. Urbs ante oculos meos transii et temporis vestigium perdidit. Exposuit mihi pater meus ibi diem esse divisum in horas, cum vixi in Castrangia, solis ortus occasusque modo cognovi. Aliquando dum pelles tenderem anus e pavimento superiori veniret et me comitaretur. Pedemontanae stricte locutus est nec rem intellexi: "Che bela fiola, da ndua ti vegnat (ubi es)? Cuma ti se ciamat (quod nomen tibi est)?" . moltis ego. "Ti mi capisat mia (non intellegis)?" . Cum utres siccae erant, Signorina Tilde figuram torquibus incisuras pro commissuras iusserat.

Paulatim didici frisellinam tomen, passafinum circa eam et deinde tunicam imponere. Gratias pro viribus meis, sinum hebdomadalem coepi accipere pecuniam et mox cum notis pensionis ad diem fui. Sensi maior. Radiophonia facta est in officina: carmina audire delectabar. In tempore armarii non erant divulgati sed puella glaciem capsulam habebat quae stipitibus glaciei repleta est a viro qui plastro per vias oppidi transivit. Mihi tam dulcem aquam bibendi novitas fuit. Insumptuosa lignorum focum calefecit domus. telephonium non habuit, sed cum clientes vocare debebat, me ad amitam misit, qui cum pluribus operariis

constructionem habebat. Inter quos obiter vidi primum... Sed haec alia fabula est, si tempus et desiderium habuero, postea dicam.

In domo bene comedi, vesperi eximus ad mediam urbem visendam cum tectis lapideis et tabernis cum fenestris pulcherrimis. Die Sabbati perrexi cum matre mea ad nundinas, quae bonam partem mediam obtinet, cum laborem circa meridiem discessi. Fabricam emimus ut mihi tunicam faceret. Quadratus. Inauguravi in Missa mediae Nativitatis. Denique vitam beatam.

Carens pervenerunt. Attendimus cum familia proxima factionis in theatro Galletti. Somnium erat videre lusorias pilas inter fabulas phosphorescentium luminum.

Sabbato sequenti, cum surrexi, aliquid mali fuit. Flebam quod mater mea San Pellegrino magnesiam mihi non dederat. fratruelis eius de Martigny. Prandium est nobiscum. Post meridiem mirum sensi, felicitatem meam desinere videbatur. Pater cum consobrino comitatu, tum cenam habuimus.

Non deambulabamus vesperi. Pater mom dixit: "Amicos in foro visere vado". Circa horam X post meridiem rediit domum gemens et anhelans vultu pallido, saxea valido pectoris dolore. "Teresa, para mihi tea camomile". Dum pater in lecto anhelavit, cum amita cucurri ut medicum 50 metrorum vocaret. Statim venit, sed pater meus interea vivus destitit. Postea arteriam inrupisse nos cognovimus. Nihil usquam faciendum esset, pater per portam caeli ibat ad coelum volavit. Fuit die 17 februarii 1951. Tota nocte corpus inopem patris inspexi. Caput meum nebat, mixtura cephalica et vertigines, quae me ab eo fere loco abduxit, in quo omnia invisata facta sunt quod iniustam mortem viderant. Numquam destiti cogitare de patre meo et crudele fatum, quod me in Domodossola exspectaverat, lacrimae iam ex oculis meis

exire non poterant quia sicciores erant a vagitu. Deum me profecturum putaveram per candidam lucem ad fretum Messanae, ubi ille latebat? Cur nos deseruit? Cur me tantopere delusit? quare nunc quod inveneram patrem, ablatum est a me in aeternum? Quorsum haec tragoedia? Deus autem hic in Domodossola diversus, longe, fallax visus, tenebrosus, fallax et impalpabilis, acerba videbatur, Deum non amplius cognovi, an iterum credam, an eum reliquis diebus negligam. Nam noctes ac noctes silui, pervigilare in tenebris oculis, fere sperabam aduentum diei ante omnia rediturum esse. In diebus illis atrox, cum familiare meo in margine praecipitiae, intellexi caelum puellis locus non esse.

Una illarum noctium, in primis matutinis horis corruui, et post cruciatum somnum in dulcem somnium demersi; me inveni in stagno, tunc pater meus mihi visus est oculis et vultu in coelesti luce immersus. Facies autem eius non amplius passus est et iterum pulchra erat. Subridens me molliter, manum arripuit, fovit me et mecum loqui coepit. "Mi puer - inquit - quod nunc volo tibi dicere amorem meum, omne bonum quod volo. Res significavit nos invicem nescimus. Paenitet me non vidisse te crescere..." .

Aliquando cogito de somnio illo et de ultimo itinere, cogito quando Dominus me invocabit, Placet cogitare quod pater meus me exspectat cum transirem ianuam caeli, ornatu noctis me suscepit cinematographico: multa cum eo habemus quae inter se narrant, sermonem illum perpetuo interpellatum in illo frigore Februario nocte continuaturi sumus. Optime, opinor, iter meum novissimum ineundum fore.

Mater desperata cum quattuor pueris et nulla pensione relicta est quia pater simplex sutor erat. Omnis frigus et omnis dolor mundi in nostram miseram exulum familiam descenderat.

Longe a terra nostra, procul a vita, fuimus arenae, vento de-

serto flatae.

Mater se et omnem animam amiserat. Inanis testudo facta est illa. Corpus ejus quasi lignum contractum, amisso pondere et mente elatus vultu, facie pallida et expressa, per totum minuta punctum ad longinquum, versus Papam sepulchrum, permansit. Facta est illa sicut phantasma impossibilitatis oblivionis. Sentire possem momentum quod casura esset ac in desperationem nullo modo delaberetur. Conatus sum eam movere, locutus sum ad eam ut eam levaret conatur. Incredibile, munerum prorsus inversae sunt: filia erat, quae matrem consolabatur, fabulas narrans ut sine viro viveret eam pararet et oblivisceretur auxilio. Filia mea primogenita nondum conversa 15 sum.

A prandio redii ad opus pellicarium ut paulo plura lira corraderet. Ego flammam spei vivam conservare conabar. Sed tandem mater mea nescio quomodo, forte desperationis vi, inter unum et alium clamorem, totum orbem humeris suis sumpsit, et lente rediit ad sartagine, suere lacinias et togas vestire. .

Caput decem - Pulchra tusa

Mense Maio eiusdem anni frater meus meum catellamprehendit et eam quoque accepi, non ut parvulus contracta. Dum in lecto essem, audivi mater mea ianuam aperire. aliquis pulsaverat campanam. Tunc audivi vocem Zizi et Micherillo. Sollicitus sum: numquam antea me Domodossolam parentes meos videndi susceperant ac iam abiere. Hi circiter octo morati sunt, tum parum fefellerunt quod sperabant me cum illis in Siciliam iturum esse. Mense Novembri litterae nigrae praetextae adferuntur. Mom pertimuit, aperiens manus eius quatiebat. Clamorem vidi: zizi mortem avi Turi denuntiavit. Eum mortuum in Bordonaro villa die VIII mensis Novembris anno invenerunt. 87 annos natus erat. Insequenti anno maior alia fuit defectio, cum forte per exemptionem sudario quaesita mortis causa strangulata sudario repertum est. Scelus a muliere commissum cum fratre, vicinis in villa, ut furarentur pensionis mille librarum. Illi postea XXIII annos in carcere pro ea servierunt et XII annis certaverunt.

Tristique semper sit. Pecuniam parvam 5 populus consequi non potuit. Miss Tilde commendavit fictus layoff ut possem subcriptio cum officio functionis. Saepe ibam si opus esset, spes tamen humilis. Mense Aprili 1953 didici se aliquas puellas in officina conduxisse. Non opus erat illis, iam patres occupa- bant. Itaque ad officium reclamandi veni: mihi prae ceteris laborandum est. Mense Maio tandem officinam intravi ubi vincula elasticae, chordae calceae, tapes, fistulae pro filis electricis productae sunt. Durum officium cum vices hebdomadae 6-13 et 13-21. Intervalla etiam adibam ad pelliarium ad stipendium meum cingendum et levandum matri meae do.

Sext veni. Ad dies festos, comare Grazia oportebat ire in Siciliam ut matrem suam senes visitaret. Discedere etiam decrevi cum Caterina filia mea. Discessi per comitatum Mediolanum, deinde Romam, ubi nocte pervenimus. paucas horas in tramine in Siciliam opperiri debebamus.

In statione invenimus nonnullos concives vicani, et inter eos pumilionum de Novaria, Salvatore Furnari, et militem cuius nomen non memini. Dum Signora Grazia in scamno quiescebat, Caterina et ad deambulandum invitatus sum. Nos ad Piazzam Esedra tulerunt ut mottarellum edamus. Videbatur incipere reviviscere.

Cum agmen iam frequentissimum advenit, Signora Grazia festinavit cum duobus magnis saccis. In agmine non penitus cessavit et in vestigiis pronus cecidit. Ego et tota turba Katherina clamaverunt ad eternum Patrem, dum eam suggillatis plenam eduximus, sed miraculose vivam. Illa in nosocomium deferri recusavit. Post horae agmen discessit. Ante meridiem venimus ad stationem Terme Vigliatoris, ubi cepimus bus qui ducebant ad Siciliam Novariam, hospites de Zizi et Micherillo.

Hospites honoris nos exceperunt. Nox, omnes tres nostri in lecto magno, Caterina et non dormiam. Signora Grazia plena doloris erat. Eadem nocte mirum fuit: iuvenes quidam nos cithara et violino serebant, at Michael avunculusangebatur, eos aufugisse.

Mater Caterina plurimum temporis in lecto egit. Sola bis decem diebus exivit ut matrem suam senes visitaret. Post meridiem ivi condiscipulos meos et amicos ex officina visitare. Olim etiam condiscipulum vidi qui ad me venit ut amplecteretur. Ille manu birotam tenebat et eum rogabam ut me ascenderem. Eo tempore Novariae puella in birota numquam visa est. Ut primum Zizi invenit, increpavit me: "Nunquam factus es noctuae, numquam talia fingebam."

Retro in Domodossola, Signora Grazia difficultatem recuperandae habebat. Post id lapsum, arthrosis dolores occupavit. Tantum fortiter obtinuit cum ad aliquam partem cum familia sua ivit, ubi ego quoque invitatus sum.

Accessi ad operandum in officina et pellicula, sed novis experimentis opus erat. Quodam die dum paroeciam Sancti Gervasii et Protasii visitaret, Don Giuseppe Benetti ad me accessit ut paucas quaestiones interrogaret. omnes dolores meos credidi ei. Is me hortatus est et dixit mihi: "Dominica hora ad oratorium veni. Ibi invenies Praesidem Actionis Catholicae,

Miss Germana, qui te ad puellas introducet et tibi multas boni consilii dabit ". Statim securus inveni me: paulum verecunde amicos facere coepi. timui ne loqui non possem, sed Deo adiuvante primas difficultates superavi. Fruebar legere diurna consociationis admirans conditorem Armida Barelli: ob eam vitam meam in melius habuit. Cum diverticulum in officina permisit, missam matutinam ad VII, ubi Don Benetti conveni, qui moderatorem spiritualem meum existimavi. Die dominico horae ad mensam torcularis pro ecclesia expendere volui. Postea me invitaverunt ut ACLI tabulam iungeret. Omnibus iis officiis, magni momenti percepi et adimplevi.

Sodales officinas me bigoted iudicaverunt, sed non incommoda mihi, imo pro illis precatus sum eosque revocavi, cum, antequam trabea proficiscerentur, vulgo in cella loquuti sunt.

Caput Undecimum - Porcelain Face

Una aestate die Dominico praeses Azione Cattolica Germana iter in montes constituerat. Cum parva pecunia quam reliqueram, pretium itineris solvere potui. Per bus ad Gogliam venimus, deinde curru fune ad Alpe Devero, deinde pedibus ad Crampiolum. Speciem montium florum contemplatus sum: rhododendros, papiliones, orchides ferae. Vaccinia ad epulandum. Cabins cum tectis lapideis et fenestris ligneis cum geraniis rubris et roseis pendentibus e windowsillibus. Germanam rogavi ubi via finita est. "Cum defessi sumus, impedito prandio cessabimus". Circa meridiem horam limpidam aquam bibere desiimus, quae e saxo versus vallem descendit. Post cibum, orantes et cantantes, retro ambulavimus. Gaudio timui: numquam tam praeclarum egi diem. Mater mea omnia domi dixi et eam ridere vidi.

Singulis nunc et tunc accepi epistulas ab amico in Sicilia Novara: quaesivit a me ut invenirem ei officium in Domodossola ut conveniremus. Valde sum confusus, sed felix, quod aliquis me amabat. Fuit etiam puer e Domodossola, sed non ei similis: mane bibebat iecit grappam et genae rubrae semper erant.

Matutinae meditationes viam mihi praebuerunt ad conventum, sed simul amavi liberos et rationem familiae incipiendi. Divinae

voluntati me credidi, Dominica postmeridiana exegi ad oratorium consiliorum hebdomadarum Catechismi destinationes cum amicis meis. In aliquibus dominicis diebus ad oratoria perreximus in uillis vicinis. Equitare bus me conturbaverunt, sed animus paucos dolores superavit.

Die 1 Maii 1954, ACLI et oratorium iter instituit: peregrinatio ad Sanctuarium Madonna di Oropa mane et concursu honestissimo Pastore in Biella post meridiem. Primus ad signum fui cum amico meo et amasio Pierino. 2 Plena iuvenum buses supersunt. Inter eos erat puer verecundus puer flavos alicubi prius vidissem. Is vere erat: operarius societatis constructionis ubi clientes pelliciarum telephonicus usus eram. Pierina mihi eum introduxit: consobrinus erat. Interdum oculis numquam me reliquit. Cum domum veni, mater dixi. Sequenti vespere vidi eum sub podio cubiculi in primo tabulato situm. "Mamma, mater, veni et vide: illic est puer quem conveni in Biella". At illa cum dimidio risu: "Videtur te ambire". Vespere sequenti, exiens cum proximo, coram me inveni illum. Verecundius quaesivit si posset nobiscum venire. Parum dubius, accepi. Fregimus glaciem confabulando de hoc et illo. Post meridiem trabea apud officinas me domum reduceret. Quadam vespera eum suscepi, ut eum ad matrem induceret, quae eum optime excepit. Eo vacans oratorium frequentavit. Retro igitur pueri puellaeque disiuncti sunt, nisi in fine conventus occurrere potuerunt. ACLI etiam comitia frequentavit.

Etsi mater mea e Sicilia venit, ubi duo pueri, qui se invicem amabant, solus exire non poterant, illa nos confisa et serenum iter incepimus. Giuse mihi dixit se patrem meum obvenisse: pecuniam aliquam excitandam, 4 liberos et solum tata, qui operaretur, ut haedus aliquot vagos fecit faeneratoribus in foribus paucis gradibus e domo sua. Aliquando tulit patri meo calceos reparandos. Audivi voluptatem.

Aliud mihi dixit: cum Romam transirem, die XVI mensis Septembris anno MDCCCCL ad Domodossolam perveniendi, virtualiter convenimus. Giuse, ut adhuc vocant, per birotam ad annum sanctum pervenerat. Iter periculosum: Domodossola cum sacerdote e valle reliquerat, qui ocreis montanis celeriter pedalaverat. sequi fere impossibile erat. Solus substitit cum vidit aliquod hortum vegetabile ut aliquid acetaria acciperet. Mediante Giuse solus remansit. In via invenit institorem cum birota sene plenam junk vendendi. Comitati sunt Romam.

Sext veni. Officinas dies festos claudebat et decrevi ire et videre sororem meam Rosam quae erat in montibus ad lacum Mergotium propter convalescentiam. Rogavi moniales quae domum accurrebant ut me paucis diebus obsisteret. Hanc opinionem ad Giuse nuper commemoravi. In domo feriarum aliae puellae erant. Inter eos monialis neptis Beautician. Mane XV in festo Assumptionis, vocavit nos ad cubiculum suum post Missam ad exercendum. Facies nostras implevit variis crepitu, mascararum et lipsticks: vidimus sicut statuas ceratas. In prandio monialis amitam suam neptim vocavit: non ita nos tractavit.

Post meridiem lacum de fenestra intuens, Giuse apparuisse vidi. Murrina illa facie nolui videri. Videns me ad ostium, paene me non agnovit. Excusavi explicans experimentum fuisse et alias quoque puellas fuisse transformatas. Post meridiem in horto domus ambulavimus. Sub vesperum vale mihi dixit: "Vide mox in Domodossola, sed munda ac nova facie ut prius".

CAPUT XII

Peractis duabus ebdomadibus feriarum, opus egi in officina per 1 ad 9 post meridiem, cum bobbins in fusos machinarum plicabam, cogitabam de Giuse, sed simul non egi vere vis videre. 21 At siren clanxit et cor contrivit. Chartophylacium impresso, dum extra portam exivi, birotam vidi in semi-fuscamine. Is vere erat ei: ad me venit, facie timide respexit et dixit: "Tam simplicem amo te". Ille me sedere fecit in dolio birotae et me domum compulit. Nos simplicem bonam noctem salutavimus. Hoc fere cotidie accidit. Die Dominico post meridiem cursoriam aliquid in proximis villis equitavimus. Quadam die introduxit me in domum suam, ut introduceret me ad patrem et matrem suam, duas sorores et fratrem. Paulatim me avunculis et cognatis amicum.

Cum mum meum vidit nos e podio fecit nos ascendere domum. Dum illa puer amabat, valde dubius eram. Die 8 Decembris, die Immaculatae Conceptionis, nomen meum hodie campanula insonuit. Florist erat, qui mihi FLOS carnationes rubrae tradidit. "Mamma, Giuse mihi salutem misit!". Quam tabulam deceptionem aperiens: non eum, sed puer XIV annorum forte occurrit. Hoc dixit "te amo" cum obsignatione. Fortasse suspicatus sum aetatem esse.

In Vigilia Nativitatis Domini Giuse ostendit vas magnum coloratum plenum scelestiae et chartae salutationis. Gratias egi ei et venimus ad mediam noctem una missa. Reversus domum dixit mihi: "Cras cum familia ire debeo ad prandium cum propinquis. Iterum te videbimus in Santo Stephani". Die XXVI mane matri dixi "non egrediar cum illo puero amplius, ei reddam vas, nolo officia". Quae vultu severo: "Insanis, id facere potuisses, nisi eget iam comedi".

Sequentibus diebus venit Giuse more solito ut me ad opus levaret. In pede viae vel dolio birotae vix ei locutus sum. Novus Annus 1955, ad Missam veni. Ibi etiam erat ac tandem me domum compulit. et dixit ad me ad ostium: "Scimus quid cogitas facere me sic pati?", et lacrima fugit eum. Gutta illa vas inundavit et risum ei dedi. Osculum mihi dedit et dixit: "Hoc post meridiem te eligam ire ad vespas in monte Calvariae. Post vespas pellicula in ACLI clava operietur". Accepi et vale diximus. Domi nuntiavi et mater feliciter dixit: "Nunquam bonum puerum reperies sicut ille iterum".

Ad 2.00 post meridiem in Calvariae locum per mulas semitas cum sacellis Viae Crucis relinquemus. Semel ad Sacrarium vespas cantavimus, et post benedictionem venimus ad fustem. Nomen cinematographici non memini, sed valde taediosum est, ut proposui nos in urbem ire ad cinematographicam Catenam, ubi meliore pellicula frui poteramus, nomine "Violette".

Mense Aprili, iter Vigetii Vallis et Centovalli in parvo comitatu, cum parentibus ad festivitatem floris in Locarno natat. Compatrem Giuse convenimus, qui me tamquam "amicam" introduxit. Manus in oculos posuit et X francos Helvetii e pera sua sumpsit et dedit Giuse et dixit: "Bene, quando nupsisti?". Nos mutuo inspeximus, nunquam de eo locuti sumus.

Sequentibus diebus rationem matrimonii colere coepimus. Domi

etiam de eo locuti sumus. Mammam gavisus est sed simul paucae possibilitates oeconomicae erant. Paulatim emimus linteamina aliqua et linteamina. Non habemus ullam officium. Ivimus parvam et pudicam conclavis quaerentes. In antiqua Motta regione eum invenimus ideoque diem nuptiarum constituimus: Diei 19 mensis Septembris. Ivi cum matre mea ad tabernam fabricae Panzarasae ut vittam emat ad vestem nuptialem, eamque ad Signoram Tilde, pellicem, quae mihi semper promiserat, eam amanter facturam.

In Prytaneo pro bannis matrimonialibus mater mea subscribere debuit quia adhuc minor eram. Etiam parentes Giuse laeti fuerunt. In paroecia Monsignor Pellanda nobis pulcherrima verba exhortationis dixit: "Semper vosmet ipsos modestos serva tanta fide, ut contra gaudia et dolores quae vita nobis suppeditat".

Habuimus catalogum cognatorum et amicorum in nuptiis gratiis solito more praeparare. Pauci admodum hospites. Mater Giuse dixit "Duo per familiam". Tantumque pervenimus 35 homines. Testibus electis: avunculo Carmelo di Giuse et pro me Pierino, fabro conventus nostri. Septimana ante nuptias, viri oratiuncula a Don Giuseppe Briacca petita partem nobis paravit. Magister Furiga picturam salutationis in tabella picta et membranam cum indice amicorum creavit. Mensa etiam erat arteria et sodas obsita. Numquam in oratoribus similis pars fuerat. Ecclesia collegiata Sanctorum Gervasii et Protasii renovabatur et pavementum erat lapidum et lapidum plenum, sed quaedam volentes feminae in honorem Giuseppe et Concettae mundabant eam operam.

Die 16 mensis Septembris anno Zizi et Micherillo venerunt, commoti quia Concettina nupsit et eam comitari debuit ad altare in loco patris sui qui iam non erat.

Interim advenerunt munuscula quaedam: olla coffea, mola

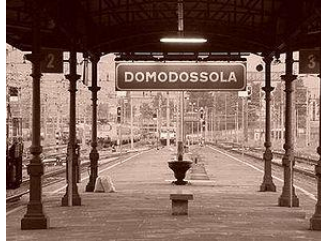
capulus, vitrea parva, scutellae et ferrariae a propinquis et amicis acceptis gratiam, vasa coquinaria ex Pierino et avunculis suis. Actio Catholica Feminarum lectum quoddam cum Sancta Familia nobis contulit, adiutor don Benetti vas mirabilem viridem pro floribus cum insignibus argenteis.

nox ante Evam Natalem fuit longa. Mater cogitabam cum tribus pueris adhuc iuvenibus et cum paucis facultatibus relictus. "Parvam fidem habes, nonne te oratoriae schola docet esse semper providentiam in vita?" Die Lunae XIX mensis surrexi ad septem. Signora Tilde venit in veste vitta. Me induit et velum quod Mediolani emerat accommodavit. In taxi IX ad me venit ad ecclesiam. Confusus sum, inveni mare videntium me. Giuse iam apud aram exspectabat me FLOS florum aurantium, comitante Rosa sorore eius quod mater Olimpia nimis concitata fuisset de primo infante nupsit. Adiunxi eum cum avunculo Micherillo in tapete rubra.

Massa incepit. Etiam scelerisque pellentesque lorem. Memini homiliam, benedictionem annulorum, promissionem perpetuam fidelitatis ac, in fine caere- moniarum, subscriptionum. Intermisi, mater Pierini, quae tum etiam matertera mea facta est, feminae Azione Cattolica insigne in pectore meo.

Caput decimum tertium

Celebrato in ecclesia, refectioes secutae sunt apud Grandazzium in via Castellacii. Inter unum osculum et alterum aperitif hospitibus cum lagano et fiunt arte. Salutatio et osculum speciale ad leges Olimpiae et Armando qui cum mumia ierant ad vidulum capiendum, deinde ad stationem cucurrerunt ad capiendum comitatum 12.15 pro nuptiis suis.

Mammam plorabat amare. In cellulam intravimus. Dominus stationis discessum cum sibilo annuntiavit dum Giuse et e fenestra ad ultimum vale recubui. Adventus vitae nostrae incepit.

Olim Florentiae ambulavimus in deversorium ab Signora Tilde, pellicula indicata. Ad magnum introitum a musica aliqua salutati sumus, deinde pincerna nos ad cubiculum tertiae tabulae induxit. Omnia nobis nova erant, etiam duplici lecto dormientes.

Prima die urbem visitavimus, secundo Piazzale Michelangelo venimus, ubi omnes Florentinos admirari posses. Imagines nonnullas cepimus: camera Giuse cum volumine cinematographico octo imagines nigrae et albae capere potuerunt.

tertio die Romam profectus est. In deversorium modestius erat quod pecunia cum sacrificiis deposita satis esse debebat. Substitimus per biduum, quatuor basilicas quas Giuse viderat in

sancto anno et fontem Treverorum visitare. Nos etiam ad fontem Esedra reversi sumus, una in nocte celeberrima anno 1953 cum Signora Grazia sub agmine decidisset.

Eo tempore in Siciliam proficisci. Post longum iter comitatus in Calabriam venit, et tandem a Villa San Giovanni Siciliam videre potuimus. Giuse momenta illa sapiebat: tramen onustum in naviculam, Madonnina in summo ad ostium portus Messanae.

In statione, patruus Carmeli, frater matris, nos exspectabat cum Caietana uxore et filiabus Rosetta et Antonietta.

Exceperunt nos duo principes. Biduo Messanam visitare desivimus: horologium cathedrale quod puerum videram, Madonna di Montalto et alia quadrata pulcherrima.

Unum vitium erat in illa domo: in cena patrum et cognati vestiebantur et loco ad mensam sedere dicebant: "Eamus deambulatum per mare". Giuse et ego resignavi peckish. Circa meridiem 11 domum venimus et matertera mea coctione incepit. Quadam nocte cochleas cum conchis suis in aceto posuit, sed quod amor refert, non habitus.

Tertio die cum paucis cum lacrymis nos comitatur. Avunculus Micherillo erat in statione apud Terme Vigliatore cum exactore taxi ad Novaram. Zizi, zia Maricchia et zia Peppina nos in villa exspectabant. Videbatur Domodossolae principes advenire.

Sequenti die venimus Badiavecchiam ut aviam nostram paternam Concettam ac patruos, sorores et fratres visitarem. In parvo quadrato cum tobacconista avia mea, multi pagi incolae qui me ut puerum noverant convenerant et clare cum aliis hominibus clamaverunt: "Concettina cum viro suo venit!"

Oscula, cubantem, ferocem facies. Visum est mihi somnium. Is exacte quinquennium fuerat ex quo rus discessi.

Biduo post exactorem taxi habuimus "Cauzi i Lupu" nos Taorminam ducere. Meridie ad cauponam nos contulit, ubi

caestibus albis ministravimus. Giuse et se mutuo aspexi dicere: "Num satis pecunia nobis erit?". Visitati Tauromenium ac deinde Castelmola sub imbre, sub vesperum Novariam reversi sumus, sed fessi saturati.

Postridie iam tempus erat redire Domodossolam. Officia novae vitae nos expectant.

Caput decimum quartum

Etsi iam iter ad Domodossolam in '50 et '53 conscenderam, erat quasi primum discessi: ad novam vitam tendebam duabus.

Cum tramen in navicula vectibulo conscendimus, ad xystum xystum vidimus Madonnina portus et Siciliam sensim diffluentes.

Cum lacrima reversi sumus ad raedam, sedentes in scamnis ligneis. Nullam tunc cursus erat.

Nox ubi venit, demissis cervices obsordere coepimus. Aliquando surreximus ut fenestram prospiciamus. In stationibus maximis dominus stationis nomen urbis magna voce nuntiaret. Neapoli in sidewalko lagani "Guuglioni" vendentes lagani. Lepide viatores primum rogaverunt ut pecuniam eis daret, deinde tramen iterum remanserat et pecunia et pizza relictis sunt.

Tarde Mediolanum appropinquare fuimus. In agmine ad Domodossolam, affectus sum expertus primum 5 annis ante: lacum Maggiore, montes Ossola, tecta lapidea. Hoc tempore una cum viro meo Giuse. Circa meridiem perventum est.

mum et pater Giuse Armandi nos exspectabant. Convivium erat: si possent anulos redderent.

Prandium velox apud mum Olimpia et deinde in novo nidum nostro in Motta districtu requiescit. Sequenti die opus meum in officina resumpsi et Giuse ad constructionem situm rediit.

Cogitationes meae ad mumia venerunt pro defectu subsidii, sed director spiritualis Don Benetti me ad orandum adhortatus est, affirmans me quod multi eam amarent. Aliquando Giuse et ivi ad prandium in domo sua, et illa fruebatur. Interim una ex sororibus meis invenerat officium adiuvandi novum familiae sustentationem.

Brevi post tempore ad mum, Olimpia et dad Armando nuntiatum est ut avis in Iulio fierent.

Molestiae gravidam esse veniam, sed officia dicta laboris. Tunc operarii non erant muniti ut nunc. Giuse melius officium reperire curavit quam in fabrica foris fabricandi: parva officina ligneorum supellex ut pluga pro doliis, instrumenta explicandis skeis laneis et etiam "paungi" (cacumina lignea). Quinto mense Peregrinationem tabernarum quaerendo pram incepimus pro futuro nato. Latitudo semper maior erat quam portae introitus et habuimus statuere domum movere.

Retro ergo nullae institutiones erant, quaeremus passim. Providentiae invenimus diaetam in secunda tabulato domus in via Scapaccino, iuxta officinam pelliciarum.

Intra breve tempus ordinat. Non iam fuimus in media urbe, sed non longe vel propius ad officium meum.

Menstrua scissura erat 8000 libellarum, multum pro exigua mercede nostra, sed conclavis excipiebat et splendida erat. In atrio etiam duo metra quadrata habere poteramus ubi aromata herbae et flores crescere, passio mea.

Claves accepimus cubicula purgavimus et fenestris ornavit aulaeis pulchris cum valancetis et cortinas vitta in coquina. Post motum, vita regulariter processit. Venter meus magis magisque claruit. Olim collega me rogavit cum maternitatis domum essem, et me monebat ut ad gynecologum irem. Constitui igitur privatim. Medicus paene me increpavit quod nimium diu moraretur: "Post sextum mensem laborare non potes et mense septimo iam es: periculum cepisti". Sequenti die dedi documentum officio et etiam clericus me rusticum esse.

Interim stramen parabam per conexos luctus, tunicas, calceos et diaperas ex antiquis chartis quas mihi materculae dederunt.

Pramam quoque ad emendum venimus, quod schedulis a me intextis in neutro colore paravi, nesciens an puer vel puella esset. Tandem, vespere die 2 mensis Iulii, aquae eruperunt et vidulo

iam referto pedem ad nosocomium venimus. Gynecologus, qui me examinaverat, dixit Giuse se posse domum redire. Labor iam inceperat et circiter XX horas sumpsit. Postridie ad maternitatem reversa est dum adhuc in cella partus exspectabam.

In uno loco natus est puer et nutrix nuntians patri infantem, qui prope cum animi affectu aegrotavit. Post horam valuit primum puerum nostrum, nomine Armando, ab avo suo complecti. Post paucas horas avis, patruum et patruelas certiores facti sunt. Visus est primus infans in toto mundo.

Caput quindecim - Gratias agimus Deo...

Paucis horis post partum nutrices in maternitatis custodia hanc carnis et sanguinis creaturam ad lectum meum detulerunt. pectori meo affixerunt. Praeter pupam pannus quam Zizi fecerat me ut puerum.

Hospitalis mora una septimana tunc erat. Priusquam domum rediret, ad ecclesiam hospitalis "purificationis" accesserunt, benedictionem a sacerdote.

Pupillo, omnia parata sunt domum, sed incipiam vertiginem. Probavit obstetrix febrem meam: 39. Pupam meam et alterum biduum desinere habui. Tandem Iovis XII fere sanati venimus domum. Dominica XV. Armando in novo pramo ad fontem baptismalem sumtus est cum patre Iosepho, Mariuccia compater eius amico et compater Basilio, oratorii amicus. Non habui laetitiam circa eventum quod seniores superstitione monuerunt domi manere. Parum refectioni me parans contentus eram.

Vita quasi threesome differebat sed satis bene faciebam. Multum lactis habui, infantem crescentem et eum ad centrum pueritiae omni septimana ad checkup tuli.

In fine duorum mensium, pro dolor, in officina operis resumpsi. Donec non tunc. Aviae pacti sunt ut singulis septimanis eum curarent.

Cum sextam horam trabeam laboravi antequam opus facturus esset, Giuse eam involvit et in locum suum sumpsit. Inscii puer iste passus est et clamavi cum eo.

Infeliciter officium meum non quit. Tres viae viae tarde cum fide mansimus: Primae dapes, primi miranda gradus. Prima die kindergarten Giuse meliorem reddendi officium tandem invenit. Per duos annos janitor in schola elementaria fuit, deinde ad Villam Aulam vocatus est ut nuntius conciliatorius occuparetur.

Ita fenestra creata est ut officium meum in officina relinqueret et puero me devoveo dum frater ei modicum darem expectans. Die 17 mensis Augusti anno 1962 nato secundo infantis laeti sumus. Luciano levis armando oppositum capillis flavis albis. Fabulam. Die Dominico XXVI baptizatus est cum patre Giuse, consobrino suo Mariuccia et compater Giuse Antonio fratre. Iterum habui domi manere. Post maternitatem valefaciens, intermisi officium meum ut duobus pulcherrimis filiis me devoveam.

Die 1 mensis Octobris anno 1962, Armando cum amictu caeruleo et pera in umero primum gradum incepit. Magistro Leopardo cum paucis lacrymis eam commendavimus.

Per idem tempus Major Domodossola accersivit Giuse ut in secunda pavimento Aulae Oppidi commoditatem ei ferret, quae vacans nuncio municipali secessit. Paucis diebus constituimus locum. In medio habuimus omnia solatia. Sub vesperum clausit ostium magnum, fuimus principes civitatis. Demonstrationes e podio Maioris officii commode potuimus spectare. Ex fenestris nostris partem mercati cum perantiqua traditione videre potuimus.

Interea Luciano primos gradus ferebat: terque in urbe operariorum factus est.

Ad mercedem Giuse supplendam, officium excogitare volui. Incepi fenestras, lectos et cervicalia pro amicis adornare. Verbum divulgatum est et sic factus sum " domina tabernaculorum ". Giuse in libero suo tempore doctum ad cortinam ecclesiam parandam, gratiasque deo commodiore vita frui possemus.

Die 1 mensis Octobris anno 1968, Luciano scholam cum magistro suo Luisa Cerri incepit.

Tempus ieiunium abiit. Aestate circa Italiam cum castris tentoriis feriatum ivimus. Interdum usque ad Siciliam usque ad villam meam.

Mense Iulio 1973 in Val d'Aosta castra eramus et prima

graviditatis indicia habere coepimus. Die 16 mensis Februarii anno 1974, parva soror Daniela Armando advenit quae erat fere duodeviginti et Luciano quae duodecim erat. FESTUM erat tempus, et homines qui vitta rosea in Villa Aula ostium spectaverunt iocum esse putaverunt. Parochus admonet nos ut in Paschatis nocte Baptismum celebremus, matrina Gianna amici nostri et compater noster a Benito patruo acquisito.

Obliviscentes superstitiones, hoc quoque tempore eventum participavi die 13 mensis Aprilis. Postridie in oratorio refectioes convivae centum erant.

Daniela etiam crevit et nunc sumus. Nepotes nostri tres liberi nobis 7 dederunt: Stefana, Virginia, Greta, Laurentius, Rebecca, Letizia et Matthaeus.

Finis est fabula. Die 19 mensis Septembris anno 2015 Giuse et 60 annos una celebravi.

Gratias agimus Deo, Domina nostra, et omnibus qui nos dilexerunt.

*Mazza Concetta Maglio natus in Novara di Sicilia die XVIII mensis Aprilis anno
MDCCCXXXVI.*

Index

1. Paterna domus	7
2. Ex hoc mundo	14
3. ludere in harenae	24
4. Oleum, araneorum et oculi mali	33
5. noctuae	39
6. Vossia mihi ignosces (Starlight)	44
7. Aemilia	50
8. Fuga hirundinum	55
9. Ianua ad caelum	61
10. pulchra tusa	66
11. Facies porcellanus	70
12. Viola	73
13. Novae vitae	78
14. Nostri primi nidos	81
15. Gratias Deo...	84

